

Trzeci rok 6. pięciolatki przebiegał w naszym kraju pod znakiem 30. rocznicy historycznych wydarzeń lutowych, 60. rocznicy odzyskania niepodległości Czechosłowacji i Polski, 10. rocznicy ostatniej i nieudanej próby sił reakcyjnych w naszej republice przywrócenia ustroju kapitalistycznego. Z okazji pierwszej z tych rocznic przebiegały w związku liczne akcje i imprezy pod hasłem **W i e r n i i d e o m L u t e g o b u d u j e m y r o z - w i n i ę t e s p o ł e c z e ń s t w o s o c j a l i s t y - c z n e .**

W polityce międzynarodowej rok 1978 cechowały dalsze kroki zmierzające do utrwalania pokoju światowego przez ograniczenie zbrojeń i pogłębianie międzynarodowej współpracy zgodnie z podpisanym dnia 1.8.1976 w Helsinkach aktem końcowym Konferencji w sprawie Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. Trwały rozmowy radziecko-amerykańskie w sprawie ograniczenia zbrojeń strategicznych. Rozmowy te toczą się od r. 1969 pod nazwą SALT // I i II/, a jedną z głównych przyczyn częstych przerw są trudności w osiągnięciu porozumienia z powodu dążenia USA do wykorzystania tych rozmów dla mieszania się w sprawy wewnętrzne państw socjalistycznych. Po kolejnej przerwie na przełomie roku rozmowy zostały wznowione i w ciągu roku osiągnięto pewne porozumienia, głównie dzięki konsekwentnej taktyce Związku Radzieckiego, jako przedstawiciela i rzecznika świata socjalistycznego.

Rok 1978 zapisał się w historii lotów kosmicznych pierwszymi lotami z załogami międzynarodowymi. Mianowicie w Związku Radzieckim został opracowany program badań kosmicznych pod nazwą Interkosmos. Zgodnie z tym programem w badaniach kosmosu biorą aktywny udział ośrodki naukowe różnych krajów socjalistycznych, które wysyłają do ZR swoich najwybitniejszych specjalistów, by tam

wspólnie z badaczami i lotnikami radzieckimi kontynuować badania kosmosu. I właśnie w tym roku odbyły się pierwsze loty kosmiczne z międzynarodowymi załogami. W marcu na pokładzie radzieckiego statku kosmicznego Sojuz 28 dwukrotny bohater Związku Radzieckiego Aleksiej Gubarow i obywatel CSRS Władimir Remek rozpoczęli te badania, a na przełomie czerwca i lipca kontynuowała je para radziecko-polska: płk Piotr Klimuk o major Mirosław Herma-szewski na pokładzie statku Sojuz 30. Po upływie dalszych 2 miesięcy w dniu 28 sierpnia wystartował w Związku Radzieckim statek Sojuz 31 z radziecko-niemiecką załogą, którą tworzyli dwukrotny bohater ZSRR Walery Bykowski i kosmonauta badacz Sigmund Jähn, obywatel NRD. Loty te są dalszym dowodem ścisłej współpracy krajów socjalistycznych, stanowiąc zarazem początek nowego etapu w dziedzinie badań przestrzeni kosmicznej. Są dalszym krokiem na drodze pogłębiającej się z roku na rok wszechstronnej integracji krajów socjalistycznych.

Trudności piętrzące się na tej drodze w wyniku sytuacji międzynarodowej udaje się w obozie krajów socjalistycznych przezwycię-żać dzięki temu, że kraje te starają się rozłożyć je według możliwości poszczególnych krajów, że im się to udaje, świadczy równomierny i stały rozwój wszystkich dziedzin życia tych krajów. Podczas gdy w krajach kapitalistycznych wzrasta liczba bezrobotnych i mnożą się konflikty wewnętrzne i międzynarodowe, kraje socjalistyczne rozwiązują te trudności tak, aby ich skutki jak najmniej odczuwały szerokie masy społeczeństwa. Stąd też zjawiskiem nieznanym w naszych krajach są rozruchy wewnętrzne, strajki, terror /którego ofiarą padł w tym roku orócz wielu innych przy-wódcą włoskiej chadecji, premier Aldo Moro/ itp. objawy niezado-wolenia i sprzeciwu społecznego. Dzięki konsekwentnej polityce i uświadamiającej pracy rządzących partii komunistycznych i robotniczych w krajach socjalistycznych rządy i ogół mieszkańców

zrozumiały konieczność współpracy i współżycia dwu obozów i współpracę tę popierają. Tego nie można twierdzić o krajach obozu kapitalistycznego, gdzie stale jeszcze znajdują moźnych protektorów zwolennicy rządów gwałtu i przemocy, rządów popierających międzynarodowe napięcie i eskalację zbrojeń. I w roku 1978 miały miejsce wystąpienia zwolenników faszyzmu w NRF, w USA, w Wielkiej Brytanii i innych krajach. Na Bliskim Wschodzie, w Południowej Afryce i innych punktach naszego globu nie wygasają ogniska walki uciskanych i wyzyskiwanych narodów przeciw ich prześladowcom. Europa - jak już wyżej przedstawiono - pozostała terenem bezkrwawych zmagania sił pokoju, postępu i sprawiedliwości społecznej z siłami reakcyjnymi.

2. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW ZWIĄZKOWYCH

Plenum ZG spotkało się w tym roku na sześciu zebraniach: 31 stycznia, 25 kwietnia, 27 czerwca, 29 sierpnia, 5 października i 12 grudnia. Udział w tych zebraniach wahał się od 23 / w czerwcu / do 73 osób / w kwietniu / - przeciętnie 49,3 obecnych na zebraniu. Przeciętna ta obejmuje jednak nie tylko członków ZG, ale również pracowników sekretariatu i aktywistów zapraszanych na poszczególne zebrania przy omawianiu pracy komisji oraz ważniejszych imprez i akcji. Taką akcją były przygotowania XIII Zjazdu, którego termin ustalono na maj 1979 r., a które omawiano na prawie że każdym zebraniu.

Pracowały specjalne komisje: organizacyjna pod przewodnictwem inż. Józefa Orszulika, kadrowa /przew. Bogusław Branny/ i wnioskodawcza kierowana przez dr Józefa Macurę. Wnioski i propozycje tych komisji plenarne zebrania rozpatrywały i uzupełniały. Ostatnie grudniowe zebranie Plenum uchwaliło dotację w wysokości 310 tysięcy Kčs na adaptację Klubu przy ul. Bożka. Na październikowym zebraniu zwolniono ze składu Plenum Tadeusza Sikorę

i Wandę Zientek, a na ich miejsce kooptowano Fryderyka Gogórkę i mgr Tadeusza Wantułę. Pierwszemu z nich powierzono przewodnictwo Komisji Teatralnej i Żywego Słowa, zaś drugi /syn jednego z najstarszych członków obecnego ZG/ dał się już poznać w pracy związku jako ofiarny i pomysłowy działacz młodzieżowy w swoim bystrzyckim Kole i w ogólnozwiązkowej działalności młodzieżowej.

Prezydium odbyło 14 zebrań: 3 i 24 stycznia, 7 i 28 lutego /wyjazdowe w Bukowcu/, 7 i 28 marca /wyjazdowe w Bystrzycy/, 5 kwietnia, 16 maja, 6 i 20 czerwca, 22 sierpnia, 26 września, 31 października /wyjazdowe w Orłowej I/, 28 listopada. Obecność wahała się od 8 /na 2 zebraniach/ do 12 osób /również na 2 zebraniach/. Na trzech zebraniach było po 9, na dalszych trzech po 10, a na 4 po 11 osób /oprócz członków prezydium wg potrzeby pracownicy etatowi lub członkowie Plenum i jego komisji/.

W Bukowcu zwołano zebranie wyjazdowe w związku z przygotowywanym otwarciem dużego domu PZKO, wyjazdowe zebranie w Bystrzycy i Orłowej zwołano dla zapoznania się na miejscu z pracą i problemami komitetów miejskich /obwodowych/. Na kwietniowym zebraniu najwięcej czasu zabrała dyskusja nad treścią artykułu wstępnego Bronisława Bielana w marcowym Zwrocie pt. O logikę myślenia. Treścią artykułu poczuło się dotkniętych wielu nauczycieli, którzy przesłali do ZG listy pełne oburzenia i protestu przeciw tej treści. Prezydium, po obszernej i kontrowersyjnej dyskusji, stwierdziło, że autor wybrał na opublikowanie swojego krytycznego artykułu nieodpowiednią porę /Dzień Nauczyciela/ i postanowiło w najbliższym numerze zamieścić artykuł ze stanowiskiem ZG. Stało się tak w czerwcowym numerze /dwumiesięczny cykl produkcyjny Zwrotu/ w artykule sekretarza ZG Henryka Szmei pt. Doceniamy waszą pracę. Artykuł zawiera pełny tekst przemówienia sekretarza na tradycyjnym spotkaniu nauczycieli-członków

PZKO, w którym wzięła udział trzyosobowa delegacja ZG dla podkreślenia, że naczelny organ związku wysoko ceni wkład nauczycieli do jego działalności.

Na marcowym zebraniu zapadła uchwała nr 3/6 o nominacji nowego kronikarza / z dniem 1 stycznia 1978/ i przewodniczącego Aktywu Kronikarskiego / z dniem 28 marca 1978/ w osobie dr Józefa Macury. Uchwała była wynikiem rezygnacji aktualnego kronikarza, który ze względu na wiek i stan zdrowia złożył na ręce sekr. ZG prośbę o zwolnienie z obowiązku kronikarza. Przy tym zobowiązał się, że kronikę doprowadzi do końca 1977 r. Po uzgodnieniu z nowo mianowanym kronikarzem A. Kubeczka przedkładał swoje zobowiązanie do końca r. 1978. Od 1. stycznia 1979 prowadzenie kroniki przejmie dr Józef Macura.

S e k r e t a r i a t

- - - - -

Zmiany w składzie pracowników sekretariatu były w ciągu roku nieznaczne. W ramach odmładzania kadry pracowników, o którym jest mowa w zapisie za rok 1976, został przyjęty od 1.9. mgr Kazimierz Gajdzica. Od 1 czerwca zaangażowano do związkowej powielarni fachowca, emerytowanego drukarza Wilhelma Sembola. Dzięki temu podniosła się możliwość dostarczania kołom potrzebnych druków /zaproszeń, ulotek itp./, a powielacze ZG są lepiej i pełniej wykorzystane. Dwie nowe pracownice przyjęto też do działu gospodarczego: od 12.4. Jadwigę Foltyn, a od 3.7. Irenę Swaczyna. Do ośrodka szkoleniowego w Koszarzyskach przyjęto na okres od 1 czerwca do 15 listopada emeryta Jana Adamusa.

Pracą sekretariatu kierowało pięcioosobowe kierownictwo w tym samym składzie jak w latach poprzednich. Odbyło 48 posiedzeń, na których omawiano bieżące problemy pracy związkowej oraz przygotowania do zebrań organów związkowych i realizację uchwał tych zebrań.

B u d ż e t z w i ą z k o w y

przewidywał na ten rok po stronie dochodów i wydatków 4 473 000 Kčs. Dochody zostały jednak przekroczone o 9 580,56 Kčs, zaś wydatki były o 612 220,06 Kčs niższe. Podstawą dochodów związku, podobnie jak w latach poprzednich stanowi dotacja KC FN wynosząca w tym roku 3 670 000 .- Kčs / o 895 000,- Kčs więcej niż w roku poprzednim/. Walną część podwyżki przeznaczono na budowę i wyposażenie świetlic i domów PZKO. Plan roczny przewidywał na ten cel 400 000,- Kčs, zrealizowano 445 000,- Kčs, tzn. o 320 000,- Kčs więcej niż w roku poprzednim. Oszczędność po stronie wydatków jest wynikiem nie zrealizowania dwu poważnych zadań roku : druk monografii dwudziestolecia Związku i remont siedziby ZG. Za zgodą KC FN kwoty przewidziane na ten cel przesunięte zostały na rok 1979.

K o m i t e t y M i e j s k i e i O b w o d o w e

Rok 1978 potwierdził potrzebę i celowość tego pośredniczącego organu związkowego. Dla omówienia dotychczasowych doświadczeń jak również aktualnych zadań ZG zwołał do swojej siedziby dwie odprawy przewodniczących KM/O/: na odprawie dnia 12 stycznia omówiono przygotowanie obchodów 30. rocznicy Zwycięskiego Lutego, współzawodnictwo Komitetów Miejskich i aktualne problemy poszczególnych komitetów. Zaś 15 sierpnia głównym zagadnieniem było omówienie sprawy kadr w związku z przygotowywanym XIII Zjazdem. Omówiono też przygotowanie kampanii walnych zebrań w Kołach Miejscowych /listopad, grudzień br./ oraz konferencji miejskich /obwodowych/ - w I kwartale 1979. Działalność tych komitetów omawiano na kwietniowym zebraniu plenarnym ZG, na którym stwierdzono, że spełniają swoją rolę, potwierdzają dojrzałość polityczną i społeczną aktywu kierowniczego tych organów.

Komitety zdobyły sobie autorytet w organach politycznych, społecznych i samorządowych, a tym samym przyczyniły się do wzrostu autorytetu całego Związku. /Zwrot nr 6/78 str.58/. Jak już zaznaczono na str 4 niniejszego zapisu dwa zebrania Prezydium ZG odbyły się w siedzibach komitetów miejskich dla lepszego zaznajomienia się z warunkami ich działania.

3. KOMISJE I SEKCJE ZG

Jak już zaznaczono na str 3 oprócz stałych komisji i sekcji, których zadaniem jest troska o poszczególne działy pracy związkowej, w 1978 r. zostały utworzone przy ZG trzy komisje doraźne. Ich zadaniem jest przygotowanie XIII Zjazdu PZKO. Pierwsza z nich - Komisja Organizacyjna - spotkała się 5 razy, przygotowała wnioski dotyczące organizacji Kół i Komitetów Miejskich oraz Obwodowych, statutu związkowego i przeprowadziła wstępną analizę realizacji uchwał XII Zjazdu. Komisja Kadrowa na swych 6 posiedzeniach przygotowała skład nowego ZG. Komisja Wnioskodawcza spotkała się trzy razy. Wszystkie te komisje będą kontynuowały swą pracę w przyszłym roku, roku XIII Zjazdu PZKO.

ZG oceniał działalność stałych komisji dwukrotnie w roku : po ukończeniu półroczy, przy czym druga ocena obejmuje działalność za cały rok. Działalność za rok 1978 oceniło plenarne zebranie ZG na swym zebraniu dnia 6 lutego 1979 i ta ocena jest podstawą uwag w tej części zapisu.

K o m i s j a d s . O ś w i a t y

Komisja zaewidowała w tym roku 465 prelekcji, odczytów i referatów z 19 312 słuchaczami, 93 wystawy tematyczne /15 298 zwiedzających/, 86 seansów filmowych /7 599 widzów/, 261 świetlic / 11 970 obecnych/, 127 świetlic dla dzieci /6 725 uczestników/, 86 świetlic w przyrodzie z 3 390 uczestnikami /prawie dwa

razy więcej niż w roku poprzednim/, 149 wycieczek z 5 352 uczestnikami. Tematyka prelekcji jest tradycyjnie bardzo szeroka i zależy z jednej strony od zainteresowania Kół, z drugiej strony od popularności i atrakcyjności prelegentów. Troska o prelegentów i ich delegowanie na akcje Kół pochłoneła większość czasu pracownika sekretariatu odpowiedzialnego za tę komisję. Ewidencja prelegentów wykazuje następujące nazwiska / w nawiasie liczba prelekcji w r. 1978/:

Bronisław Bielan /1/	dr Józef Macura /7/
Ludwik Cienciała /4/	Alojzy Mainka /3/
MUDr Bogusław Chwajoch / 7/	Elżbieta Mancner /2/
inż. Marian Fajkus /1/	dr Stefan Michalik /1/
Krystyna Farna /3/	Ewa Milerska /2/
Anna Filipek /4/	Władysław Młynek /7/
inż. Bronisław Fierla /3/	Władysław Niedoba /4/
inż. Oskar Franek /2/	dr Józef Ondrusz /3/
Józef Franek /2/	Rudolf Ochman /3/
MUDr Gerhard Helis /6/	inż. Edward Polok /4/
MUDr Janusz Gaudyn /9/	Józef Pribula /18/
dr Władysław Josiek /5/	Wilhelm Przeczek /3/
dr D.K.Kadłubiec /8/	MUDr Helena Paszek /14/
Edward Kaim /2/	Helena Raszka /6/
dr Leopold Kantor /4/	Karol Rzyman /6/
MUDr Kiermaszek /2/	Kazimierz Santarius /1/
<u>mgr Józef Klajsek /28/</u>	inż. Schasch /3/
Stanisław Kondziołka /1/	Jarosława Schoupal /5/
Jan Kotas /6/	Hilda Sembol /2/
Wanda Kozdra /4/	Władysław Sikora /3/
Antoni Kożusznik /2/	MUDr Barbara Sitek /3/
Bronisław Liberda /1/	Waleria Sławińska /9/
	Anna Słowik /10/

mgr Emil Sztabla /2/

inż. Leopold Wałoszek /3/

Wanda Wójcik /5/

MUDr Maria Zobač /1/

dr Stanisław Zahradnik /2/

Trzeba zaznaczyć , że liczby wygłoszonych prelekcji są tylko orientacyjne i sygnalizują popularność poszczególnych prelegentów wygłaszanych przez nich prelekcji/. W wykazie brak nazwisk prelegentów, których sobie koła związkowe zapewniają same bezpośrednio. Z wykazu wynika, że najpopularniejszym prelegentem był mgr Józef Klajsek, który wyjeżdżał do naszych kół z cieszyńskiego oddziału Towarzystwa Wiedzy Powszechnej. Na tę popularność składają się co najmniej trzy czynniki : tematyka jego prelekcji /osiągnięcia Polski Ludowej, które prelegent umiejętnie wiąże z osiągnięciami CSRS/, narratorskie uzdolnienia prelegenta i bogaty materiał ilustracyjny /kolorowe przeźrocza/. Drugie miejsce w wykazie zajmuje Józef Pribula, emerytowany technik gorniczy, był więzien obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie, autor wydanych w 1977 r. w ostrawskim Profilu wspomnień pt. Tylko raz w życiu. Dwa następne miejsca zajmują prelegentki spośród członkiń Komisji Zespołów Kobiet Anna Słowik /tematyka kulinarna/ i Waleria Sławińska /literatura i problemy wychowania młodzieży/. Komisja pracuje bez przewodniczącego i jej pracą kierują pracownicy etatowi.

Przy Komisji Oświatowej pracuje Ognisko Techniki, które urządziło 8 spotkań z prelekcjami o tematyce współczesnego postępu technicznego. OT utrzymuje żywe kontakty z NOT w PRL, o których ciekawe szczegóły można znaleźć w liście sekretarza NOTu inż. Jana Legata zamieszczonym w marcowym nrze Zwrotu na str.62.

K o m i s j a T e a t r a l n a i Ż y w e g o S ł o w a

Szczegółowe plany pracy Komisji i jej grup roboczych /w sumie 21 punktów/ przyczyniły się do pewnego ożywienia pracy szczególnie większych zespołów teatralnych. U małych zespołów statystyka związkowa zanotowała pewien spadek liczby występów. W sprawozdaniu rocznym tej komisji czytamy : "Oceniając pracę KTŻS: sumarycznie należy stwierdzić, że w r. 1979 trzeba będzie więcej uwagi poświęcić grupom roboczym, a w szczególności pracy zespołu redakcyjnego monografii teatralnej. Ocenia się, że praca w ruchu teatralnym zaczyna przybierać nowe formy. Do podniesienia aktywności przyczyniła się systematyczna praca KTŻS z jej przewodniczącym /Fryd. Gogółką/ oraz aktywny udział w pracach tej komisji aktorów Sceny Polskiej TC. Doszło do zmiany na stanowisku instruktora KTŻS /Grażyna Pawlas, po niej Wilhelm Przeczek na miejsce Aleksandry Humel/, Należy również podkreślić solidną pracę Studium Teatralnego... Rok 1978 w związkowym ruchu teatralnym był w sumie rokiem dobrym, chociaż aktywność niektórych zespołów pozornie opadła."

Prezydium na swym posiedzeniu dnia 2.5. oceniając pozytywnie pracę KTŻS zaakceptowało teatrzyk ZG utworzony z absolwentów kursów teatralnych w Koszarzyskach jako reprezentacyjny zespół ZG - KTŻS. Kierownictwo tego zespołu tworzą: Marek Mokrowiecki i Karol Suszka /Scena Polska/, kier.literacki - Wilhelm Przeczek oraz kier. muzyczny - Aleksandra Humel.

K o m i s j a d s. M ł o d z i e ż y Z w i ą z k o w e j

KMZ rozwijała nadal intensywną działalność i szukała dróg do usprawnienia pracy 60 klubów młodych czynnych w miejscowych kołach /wg rozeznania KMZ - wg sprawozdań rocznych było tych

klubów tylko 52: po 26 w obydwu powiatach/. We wszystkich 9 obwodach związkowych pracowały Rady Obwodowe Klubów Młodych /ROK/, na czele których stali : w Jabłonkowie W.Kłapsia, w Bystrzycy F.Nastulczyk, w Trzyńcu K.Śliwka, w Orłowej Karol Żyła, w Karwinie P.Żywcok, w Cz.Cieszynie inż.K.Toboła, w Gnojniku Halina Szkuta, w Hawierzowie Anna Taraba, w Boguminie Tadeusz Szmeja. KMZ odbyła 30 zebrań /komisji oraz podkomisji i grup roboczych, na których omawiano sprawy organizacyjne, programowe, kadrowe, i sprawy bieżące. Jednym z ważniejszych tematów była analiza działalności klubów młodych po XII Zjeździe PZKO /31.1./.Plenum stwierdziło "tendencję wzrostową w zaangażowaniu młodzieży w pracy związkowej." W grudniu b.r. działalność naszej młodzieży związkowej oceniła Komisja Narodowościowa przy ORN w Ostrawie - ocena wypadła pozytywnie.

W tym roku nastąpiła zmiana na stanowisku instruktora z powodu powołania Jana Szymika do wojska. Miejsce instruktora objęła mgr Grażyna Pawlas. Z podkomisji działających najlepiej pracowały podkomisja sportowa i turystyczna, nieco ożywiły swą działalność podkomisje propagandy, klubowa i twórcza.

Komisja organizowała udział w kursach: wodzirejów w Koszarzyskach, organizatorów życia kulturalno-oświatowego w Opolu, wiedzy o teatrze i filmie polskim w Toruniu i etnograficzny w Toruniu. Razem w wyżej wymienionych kursach brało udział 52 młodocianych członków terenowych klubów młodych. W sprawozdaniu dla ZG zaznaczono przy kursie w Koszarzyskach, że "średnia wiekowa uczestników tego kursu była bardzo niska i że z 33 zgłoszonych wzięło udział tylko 22 - 11 się na kursie nie zjawilo.

Z imprez zorganizowanych w tym roku przez KMZ wymienia się w sprawozdaniu : Zimowy Rajd Turystyczny na Kamienitem /udział około 165 osób/, Maj nad Olzą /150 osób/, Festyn Górski w Koszarzyskach /około 300/, Zlot Młodzieży Związkowej w Bystrzycy /800/,

Letni Rajd Turystyczny Jaworowy-Kozubowa /80/, Pożegnanie Lata w Cierlicku /300/, Andrzejki w Trzyńcu /110/, Muzyczna Jesień w Boguminie /100/, Kluboturniej w Orłowej - Dąbrowie /80 uczestników/. Planowany bal młodzieżowy nie odbył się z powodu braku odpowiedniego lokalu.

KMZ zorganizowała też imprezy sportowe: Mistrzostwa PZKO w 10 dyscyplinach sportowych /tenis stołowy, i ziemny, kometka, bieg na orientację, lekka atletyka, siatkówka, piłka nożna, ringo, bieg na przekaz i strzelectwo/. W imprezach tych uczestniczyło ogółem około 800 młodzieży związkowej. Planowanych mistrzostw w dyscyplinach zimowych nie udało się przeprowadzić w skutek nie sprzyjających warunków atmosferycznych.

Niepokojące jest słabe zainteresowanie kursami i szkoleniami organizowanymi przez KMZ.

Ogólnie KMZ ocenia rok 1978 jako rok przeciętny, nie najgorszy. Potwierdziły to lustracje i instruktaże, których przeprowadzono w ciągu roku 40.

K o m i s j a C z y t e l n i c z o - B i b l i o t e k a r s k a pracowała wg planu, który w całości został zrealizowany, a nawet przekroczony. Nie zaplanowano udziału w szkoleniu bibliotekarzy w Krynicy /PRL/, w którym wzięły udział metodyczki Powiatowej Biblioteki w Karwinie J.Smuz, i I.Mierzwa. W ośrodku szkoleniowym w Koszarzyskach odbyło się dwudniowe zgrupowanie bibliotekarzy. Uwzględniając głosy szkół Komisja po raz pierwszy ogłosiła warunki konkursu czytelniczego przed wakacjami.

Przewodniczącą komisji, Halina Molin wzięła udział w Międzynarodowej Wystawie Książki w Warszawie. W tradycyjnej loterii książkowej z okazji związkowego MOKiP sprzedano 19 582 losów po 5.- Kčs, t.zn. że uczestnicy wystaw książki wykupili znowu książek za kwotę ponad 100 000 .- Kčs.

S e k c j a F o l k l o r y s t y c z n a

odbyła w tym roku 10 zebrań z przeciętnym udziałem 10 członków. Wydała Biuletyn Ludoznawczy poświęcony dr Ludwikowi Brożkowi, a pracę Karola Piegzy Nakrycia głowy kobiet cieszyńskich oddano do druku. Członkowie Sekcji kontynuowali współpracę z Głosem Ludu, Zwrotem, Jutrzenką, Ogniwem i Gazetką Pioniera. 18 razy wyjeżdżali do terenu w celach badawczych.

Wiosenne seminarium SF poświęcone było Słownikowi folkloru cieszyńskiego. Seminarium letniego / w Koszarzyskach/ nie udało się zorganizować. Tradycyjne , X Dni Folkloru odbyły się w Miłkowic w dniach 25 i 26 listopada. Na program złożyły się: sesja naukowa poświęcona sprawom regionalnym oraz koncert z udziałem jabłonkowskiego Gorola, mosteckich Przełęczanek i tria, poetek ludowych i gawędziarzy. Miejscowym Kołom w Ligotce Kameralnej, Gutach, Bystrzycy i Skrzeczoniu przyznano dotację na urządzenie izb regionalnych, oferując dalszym zainteresowanym kołom pomoc członków SF przy urządzaniu tych izb. Odbyły się spotkania z członkami Sekcji Historycznej oraz wspólne zebranie Komisji ds. Nauki, SF oraz Sekcji Historycznej celem ustalenia form wzajemnej współpracy. Udało się pozyskać kilku nowych członków sekcji.

Z R Z E S Z E N I E Ś P I E W A C Z O - M U Z Y C Z N E

zeszło się sześć razy przy średniej frekwencji 12 obecnych. Omawiano wiele problemów związkowego śpiewactwa z wyjątkiem problematyki wysuniętej przez analizy po XII Zjeździe PZKO. Rada Artystyczno-Programowa zeszła się 5 razy z przeciętnym udziałem 7 członków. Omawiała i oceniała program szkolenia dyrygentów, oceniała przegląd małych zespołów wokalnych, wnioski na odznaczenia i inne zagadnienia związane z poziomem i repertuarem zespołów.

Na posiedzeniu dnia 16 stycznia przeprowadzono ocenę przeglądu chórów z grudnia 1977 r. Stwierdzono, że przegląd tak pod względem udziału /27 chórów/ jak i pod względem poziomu artystycznego w pełni zadowolił. Pion Muzyki w Szkole spotkał się 2 razy, natomiast tylko raz zeszli się członkowie Pionu Muzyki Chóralnej. 2 spotkania Klubu Miłośników Muzyki mimo wielkiego wysiłku niezbyt się udały - wydaje się, że akcja ta ma niewielu zwolenników. Odkonano się 5 spotkań prezenterów muzyki oraz 17 spotkań Studia Piosenki. Spotkania te poświęcono przygotowaniu finalistów XIV FPP oraz uczestników eliminacji do XV FPP, jak również uczestników polonijnego spotkania z piosenką w Zielonej Górze.

O XIV FPP, przeglądzie małych zespołów wokalnych w Trzyciezu jak również o licznych kontaktach naszych chórów z zespołami śpiewaczymi w PRL będzie mowa w rozdziale 5 i 9.

Ważnym zadaniem Zrzeszenia jest pomoc zespołom: w r. 1978 Zrzeszenie wysłało do kół 40 pozycji repertuarowych dla zespołów śpiewaczych / w tym 5 pieśni z okazji Międzynarodowego Roku Dziecka/, a jego członkowie przeprowadzili 59 lustracji i instruktaży w zespołach.

K o m i s j a T a n e c z n a

odbyła 9 zebrań w tym 4 z udziałem kierowników zespołów szkolnych i związkowych. Liczba zespołów utrzymała się na tym samym poziomie, obniżyła się jednak ich aktywność: spadła liczba prób i występów,. Poziom zespołów ocenia się jako dobry, szczególnie jeśli chodzi o zespoły szkolne oraz zespoły w przedszkolach.

Komisja patronowała ważniejszym akcjom i imprezom, w których występowały zespoły taneczne, a o których jest mowa w dalszych rozdziałach. Członkowie Komisji wyjechali do zespołów tanecznych 54 razy na instruktaże i lustracje /Sucha Górna, Błędowice,

Orłowa-Lutynia, Niebory, Oldrzychowice, Milików/. Pomagali przy opracowaniu scenariusza i zapewnieniu programu dożynek w Błędowicach, Gorolskiego Święta w Jabłonkowie i Festynu Górskiego w Koszarzyskach. Komisja ściśle współpracowała z KTŻS. Wiele wysiłku KT poświęciła podniesieniu poziomu zespołów tanecznych, niestety wyniki nie odpowiadały tym wysiłkom: zainteresowanie kierowników i członków zespołów było bardzo słabe: w dwu jednodniowych studiach tanecznych wzięło udział 15 i 19 osób, a na przygotowany kurs internatowy zgłosiło się tylko 9 osób, dlatego kurs ten musiano odwołać. Dwie pary /Ewa Słowik i Janina Urban oraz Alicja Kubisz i Mariusz Wałach/ wyjechały na Studium Folklorystyczne do Lublina.

K o m i s j a Z e s p o ł ó w K o b i e t

należy tradycyjnie do najaktywniejszych komisji ZG, co odpowiada i znajduje swoje odbicie w aktywności zespołów kobiet w większości kół miejscowych. Komisja pracowała planowo i systematycznie. Odbyła 11 starannie przygotowanych zebrań z przeciętnym udziałem 10 członkiń. Tematyka tych zebrań : działalność aktywnych zespołów i ożywienie pozostałych zespołów, przygotowanie odpraw i wycieczek dla aktywistek zespołów, VII spotkanie aktywistek z okazji MDK w którym wzięła udział delegacja Okręgowego Komitetu Obrońców Pokoju. W kwietniu Komisja urządziła wystawę potraw dla dzieci, w maju wycieczkę do fabryki tekstylnej LOANA w Rożnowie i wytwórni gobelinów w Wałaskim Międzyrzeczu, zaś w październiku do zakładów Izby Przemysłu Artystycznego w Nowym Targu w PRL. W sprawozdaniu na plenarne zebranie ZG Komisja tak charakteryzuje rok 1978: " Dokonując oceny pracy w r. 1978 komisja stwierdziła, że członkinie PZKO działaczki ZK nie zasklepiają się w wąskim kręgu zainteresowań kulinarnych,

kosmetycznych czy robót ręcznych, ale interesują się życiem politycznym i gospodarczym naszego kraju. Pracują ofiarnie dla całego związku, w wielu kołach praca ZK stanowi podstawę żywotności koła." Na jesiennym spotkaniu kierowniczek ZK postanowiono, aby w ramach przypadającego w przyszłym roku MRD wygłosić w kołach cykl na temat dziecka w rodzinie i społeczeństwie i nawiązać kontakt z Domem Dziecka w Hawierzowie. Członkinie komisji zobowiązały się, że dla podopiecznych tego Domu przygotowują upominki.

S e k c j a A k a d e m i c k a J e d n o ś ć

Ze sprawozdania tej sekcji dla ZG wynika, że jej aktywność w poszczególnych ośrodkach spada. Dotyczy to szczególnie ośrodków w Ostrawie, Pradze, Żylinie i - przede wszystkim - w PRL. Najlepiej pracowały ośrodki w Brnie i Ołomuńcu. Zastanawiające jest twierdzenie, że " że studenci się wzajemnie nie znają, nie spotykają, a nawet nie odczuwają potrzeby takich kontaktów." Wydaje się, że ten powód jest najistotniejszy : PZKO-wska młodzież akademicka /w sumie około 500 osób/ obojętnieje na sprawy swego regionu. Na ten temat trwa dyskusja w ośrodkach akademickich, w SAJ i w organach związkowych. 18 listopada odbyło się walne zebranie SAJ z udziałem 40 członków, którzy wybrali nowy zarząd pod przewodnictwem Z.Brannego. We wrześniowym dwudniowym seminarium SAJ w Koszarzyskach wzięło udział 20 przedstawicieli ośrodków. SAJ zorganizował zabawę śmigustową, turniej koszykówki o puchar mleczny, mecz piłki nożnej gorole - hawirze, mecz old-boyów oraz bal akademicki. W czasie wakacji odbywały się tradycyjne spotkania piątkowe w Klubie PZKO. Zacieśnia się współpraca z KMZ, w skład której wchodzi przewodniczący SAJ-u i jego zastępca. Ponawianie próby zaktywizowania klubu seniorów SAJ-u nie dały widocznego rezultatu, jak również nie udaje się

włączyć większej liczby absolwentów wyższych uczelni do aktywnej działalności w kołach miejscowych. SAJ wspólnie z KMZ opracowała wniosek nowej struktury organizacyjnej oraz wykaz zadań sekcji. 2 i 3 września odbyło się w Koszarzyskach dwudniowe seminarium, na którym przeprowadzono ocenę pracy poszczególnych ośrodków akademickich oraz plan ich działalności w przyszłym roku, roku XIII Zjazdu.

K l u b N a u c z y c i e l i E m e r y t ó w

zrzesza 165 członków. Zarząd KNE odbył 12 zebrań zarządu, 3 zebrania członkowskie, z przeciętnym udziałem 104 członków i 2 wycieczki autobusowe. Trasa czterodniowej wycieczki do PRL obejmowała Poznań, Gniezno, Kruszwicę i Biskupin. Druga wycieczka prowadziła szlakiem Operacji Ostrawskiej a wykład uczestnika tej operacji, pułkownika Miklča, szczegółowo zapoznał uczestników wycieczki z przebiegiem tej ważnej dla naszego okręgu akcji wojskowej. Na jednym z zebrań członkowskich prof. dr Leopold Kantor wygłosił prelekcję na temat Psychologia myślenia starszego człowieka. Zarówno temat prelekcji jak i elokwencja prelegenta zachwyciły słuchaczy, którzy wyrazili życzenie, aby podobne prelekcje włączyć częściej do programu zebrań członkowskich. Na spotkaniu dnia 13 grudnia 70-letnia wdowa po ~~zmarnym~~ wielostronnej działalności społecznej kierowniku Rudolffie Siwku Adela Siwek odśpiewała kilka znanych piosenek przyjętych z wielkim aplauzem przez 115 uczestników spotkania. Członkowie KNE na apel Komisji ds. Nauki rozprawdzili 233 egzemplarzy ankiety socjologicznej.

K l u b M E D Y K Ó W

odbył w tym roku 10 spotkań klubowych, w których wzięło udział przeciętnie 30 członków, pracowników służby zdrowia.

K o m i s j a d s . O r g a n i z a c j i

Komisja liczyła 20 członków , a w 1978 r. zebrała się 3 razy.

Przeciętny udział wynosił 13 członków. Przeprowadziła końcową ocenę współzawodnictwa o tytuł Wzorowe Koło PZKO 30-lecia PZKO i omówiła warunki próbnego współzawodnictwa komitetów miejskich i obwodowych. Omawiała problematykę kół osiedlowych i miejskich. Zorganizowała odprawę przedstawicieli komitetów miejskich i obwodowych w Gutach dnia 20 maja oraz 19 września spotkanie przedstawicieli miejscowych kół w Czeskim Cieszynie. Dnia 1 marca został zwołany po przeszło rocznej przerwie A k t y w K r o - n i k a r s k i , który zaakceptował zapis za rok 1972 i wniosek do ZG o zamianowanie nowego kronikarza. Wniosek ten był przedmiotem dyskusji na 5 zebraniu Prezydium ZG dnia 7 marca i Prezydium na wyjazdowym zebraniu w Bystrzycy dnia 28 marca zamianowało kronikarzem dr Józefa Macurę z ważnością od 1 stycznia 1978 r.

K o m i s j a d s W s p ó ł p r a c y z e S z k o ł ą

Z 20 członków tej komisji w 5 zebraniach w tym roku brało udział przeciętnie 13 członków. Omawiali koordynację działalności komisji z innymi komisjami ZG przy organizowaniu imprez dla młodzieży szkolnej /Zjazd Gwiazdzysty, Rajd Zwycięstwa, Konkurs w języku rosyjskim /. Zorganizowała 2 zebrania przedstawicieli SRPS: 28.4. w Wędryni i 8.12. w Trzyńcu 1. Zorganizowała V spotkanie nauczycieli - członków PZKO, w którym wzięło udział 240 pracowników naszych szkół. W programie kulturalnym na tym spotkaniu wystąpiły dwie śpiewaczki operowe z naszego terenu, wychowanki polskich szkół: Halina Kubeczka ze Stonawy oraz Alina Farna-Podskalská z Błędowic. Komisja częściowo finansowała szkolenie aktywistów Organizacji Pionierskiej SZM w Nawsiu-Jasieniu. Wiele uwagi poświęciła omówieniu udziału PZKO w wyznaczonym na rok 1979 Międzynarodowym Roku Dziecka.

K o m i s j a B u d o w y Ś w i e t l i c

odbyła tylko 2 zebrania, ale jej członkowie 32 razy wyjechali do kół, które budowały albo adaptowały świetlice czy też nowe domy PZKO. W tym roku doszło do uroczystego odwarcia dwu obiektów : 11 czerwca dużego Domu PZKO w Bukowcu, a 22 października świetlicy w Trzycieżu. Komisja opiniowała prośby poszczególnych MK o dotacje na budowę świetlic. W tym roku przyznano:

MK Błędowice 20 tys.Kčs na budowę stałego podium

MK Nydek 20 tys.Kčs na remont świetlicy.

W związku z budową świetlic warto chyba odnotować artykuł Tad. Wantuły w kwietniowym nrze Zwrotu pod szokującym tytułem Święta krowa - dom publiczny. Autor z właściwym sobie krytycyzmem i śmiałością rozważa problem wykorzystania budowanych domów i świetlic PZKO. W czerwcowym nrze tego samego miesięcznika związkowego zamieszczona jest rozmowa redaktora z przewodniczącym Komitetu Zakładowego KPC huty trzynieckiej Sylwestrem Kozubkiem. Z rozmowy tej dowiadujemy się m.in. o poważnej pomocy kierownictwa huty udzielanej różnym instytucjom kulturalnym, a wśród nich także PZKO. Dzięki tej pomocy i poparciu powstały Domy PZKO w Trzyńcu Osiedlu, w Gutach, Bukowcu i in.

K o m i s j a d s . N a u k i

spotkała się na siedmiu zebraniach z przeciętnym udziałem 5 członków z ogólnej liczby 10 członków komisji. Zajmowała się końcowym opracowaniem ankiety socjologicznej na temat aktywności członków PZKO i wysunięciem praktycznych wniosków z wyników tej ankiety. Wyniki te przedstawił szerszemu aktywowi związkowemu inż. Leopold Wałoszek na Seminarium Naukowym dnia 25 listopada. Oprócz referatu inż. Wałoszka na tym Seminarium wygłosił referat na temat Praca kulturalno-oświatowa wśród dorosłych doc.dr Antoni Gładysz z UŚ w Cieszynie.

S e k c j a H i s t o r y c z n a pracująca przy Komisji ds. Nauki liczy 11 członków i odbyła 5 zebrań z przeciętnym udziałem 6 członków. Zorganizowała Seminarium Historyczne z okazji 30 rocznicy Lutego, omawiała 70-lecie polskiego gimnazjum w Orłowej, zastanawiała się nad koordynacją działalności z Sekcją Folklorystyczną. Dyskutowała też możliwość utworzenia pionu socjologicznego przy sekcji.

S e k c j a L i t e r a c k o - A r t y s t y c z n a /SLA/

Podobnie jak w latach poprzednich rozwijała działalność w poszczególnych pionach, ale była też inicjatorem akcji wspólnych. Do tych akcji należały: Seminarium SLA /Wiosenne - 15 i 16.4 w Gutach, Jesienne - 30.9. i 1.10 w Łomnej Górnej/, wernisaż wystawy plakatu poetyckiego i karczma artystów dnia 1.4. w Czeskim Cieszynie.

P i o n L i t e r a c k i SLA zorganizował 3 spotkania / w styczniu, wrześniu i listopadzie/. Wydał zbiór wierszy nagrodzonych w dotychczasowych ośmiu Konkursach Jednego Wiersza w ramach seminariów SLA pt. Zaprosiny do stołu. Wysłał dwie kolumny poetyckie /do dr Oldřicha Rafaja w Ostrawie i Zygmunta Wójcika w Warszawie/. Wspólnie z Komisją Czytelniczą i Komisją Teatralną i Żywego Słowa zorganizował w kilku miejscowościach /Nawsie, Guty, Karwina, Orłowa, Czeski Cieszyn/ wieczory autorskie dr B. Żurakowskiego, Tadeusza Śliwiaka i Bolesława Lubosza.

P i o n P l a s t y c z n y na swych 6 spotkaniach omawiał wystawę w Pradze i Przeworsku /zorganizowaną przez praski Ośrodek Informacji i Kultury Polskiej w dniach 12 - 30.9/, wystawy Józefa Drongę, Elżbiety Szkołomiak i Zbigniewa Kubeczki w salce wystaw w siedzibie ZG. W Opolu odbyły się wystawy S.Kausa, O.Pawlasa i Zb.Kubeczki /ex librisy/. Bronisław Firla i Oskar Pawlas wzięli udział w Sympozium Plenerowym na Górze Anny w PRL. Walter

Taszek uczestniczył w plenerze w Bydgoszczy.

Najmłodszy z pionów SLA - P i o n F o t o - F i l m o w y może się pochwalić wystawą zbiorową w salce wystaw ZG z udziałem Fr.Bałona, Br.Bielana, Zb.Kubeczki, Eug.Mleccki, Kaz.Suchanka, O.Szlauera i T.Wratnego, szeregiem wystaw indywidualnych /Fr.Bałona na Hukwaldach, Frydku-Mistku i Bystrzycy, O.Szlauer w Trzyniecu i Bystrzycy/ oraz zbiorowych w Kamenickém Šenově i w Ostrově n.Ohří. Klatkę schodową w siedzibie ZG dekorowały w tym roku zdjęcia Eugeniusza Mleccki oraz Kazimierza Suchanka. Fr.Bałon ze St.Krausem wzięli udział w Międzynarodowym Plenerze Malarskim w Małej Komorzy zorganizowanej przez bydgoski ZPAP.

S t u d i o F i l m u A m a t o r s k i e g o /SFA/ na trzech zebraniach omawiało przede wszystkim przebieg II Przeglądu Filmów Amatorskich PZKO /p. rozdział 9 Kursy i konkursy/.

4. Z E S P O Ł Y Z G

a/ C h ó r N a u c z y c i e l i P o l s k i c h /ChNP/ na swym walnym zebraniu dnia 8 lutego stwierdził, że lata 1976/77 nie były łatwe i chór boryka się z poważnymi trudnościami wynikającymi przede wszystkim z braku napływu nowych członków /znikoma liczba nauczycieli-mężczyzn/ oraz małego zapotrzebowania na koncerty tego zespołu. Dlatego zarząd zespołu starał się o zapewnienie koncertów poza naszym terenem. Wynikiem tych starań były 2 koncerty wychowawcze dla młodzieży szkolnej w Żylinie oraz wieczorny koncert dla kufacjuszy kąpieliska w Trenczańskich Teplicach dnia 7 października, 18 listopada chór nagrał 4 pieśni w ostrawskiej rozgłośni radiowej. W tydzień później wypełnił drugą część programu jubileuszowego małych zespołów w Błędowicach /razem z Aliną Farną-Podskalską i jej mężem M.Podskalskym/. Wziął udział w powiatowych eliminacjach konkursu Pieśni Przyjaźni w Karwinie. Ogółem chór wystąpił 14 razy/7 kon-

certów, 7 innych występów/, liczył 40 członków, odbył 38 prób oraz 1 zgrupowanie.

b/ Chór mąsk i Hasło nadal rozwijał intensywną i systematyczną działalność, o czym świadczą liczby: 49 członków, 73 próby, 11 występów w kraju i 4 w PRL. Utrzymywał kontakty z chórem żeńskim DK w Orłowej, o czym świadczy wspólny wyjazd na koncert w Łodzi / na zaproszenie przedsiębiorstwa Lodex/. W Łodzi nawiązał kontakty z tamtejszym środowiskiem muzycznym. Wyjechał też do Mikołowa z okazji 75. rocznicy powstania tamtejszego chóru Harmonia, z którym Hasło od szeregu lat współpracuje. Dał tu dwa koncerty. Chór odśpiewał hymny państwowe na zagraniu mistrzostw Europy w podnoszeniu ciężarów w Hawierzowie. Sprawozdanie z walnego zebrania Hasła /22 stycznia/ zamieszcza marcowy Zwrot.

c/ Z P i T O L Z A odbył w tym roku 78 prób, orkiestra 26 prób a zespół wokalny 16 prób. Z ogólnej liczby 24 występów było 13 występów w kraju i 11 w Polsce / 9 na Ziemi Bydgoskiej z okazji 22 lipca i 2 w Tarnowskich Górach w ramach Dni Gwarków/. Z występów krajowych na szczególną uwagę zasługują występy w Trzyńcu /Mírové slavnosti/, Przerowie /koncert pod nazwą Ať z narodů jsme různých/, i w Czeskim Cieszynie /Těšínský folklorní podzim/. 25-lecie swego powstania zespół uczcił spotkaniem dnia 16 grudnia, na którym wystąpiły 3 grupy taneczne: z lat 1954-64, para z lat 1964-70 oraz grupa z lat 1970-78. W spotkaniu wzięło udział 120 byłych i obecnych członków zespołu. Komisja Taneczna dla zespołu zapewniła opracowanie choreografii tańców rzeszowskich, poloneza jubileuszowego, widowiska na Krakowskim rynku, ćwiczone i powtarzano mazura, krakowiaka, oberka, czeską polkę. Garderoba zespołu wzbogaciła się o nowe kostiumy sporządzone w kostiumerii PZKO: 4 suknie śląskie, 11 spencerów

cieszyńskich, 8 spodni krakowskich, 18 fartuchów beskidzkich, 22 spódniczki ćwiczebne. Kostiumeria przerobiła 10 strojów łowickich, stale uzupełnia stroje zespołu o dodatki. Kronikę zespołu prowadzi na bieżąco Emil Śliwka. W związku z pięćsetnym występem zespołu /11.6/ jedna z jego twórczyń Helena Morżoł snuje na str.16-18 lutowego Zwrotu /rocz.1979/ wspomnienia o jego początkach.

d/ Z P i T G Ó R N I K odbył 34 próby i 1 zgrupowanie chóru, 1 próba chóru z orkiestrą, 69 prób i 19 zgrupowań zespołu tanecznego, 1 próbę orkiestry i 17 prób całego zespołu. Zespół jako całość wystąpił 10 razy / w tym w Ostrawie 2 razy i raz w Skoczowie/, grupa taneczna 2 razy a chór 7 razy. 27 maja premierą swego XI programu zespół uczcił 25 rocznicę swego powstania /szczegóły w rozdziale 5./ Kierownictwo zespołu odbyło 18 zebrań, zorganizowało na "Altmanówce" w Karwinie 2 - Henryk tradycyjny bal w styczniu. W listopadzie odbyło się walne zebranie zespołu z udziałem 94 członków /na ogólną liczbę 100 członków/, w grudniu spotkanie towarzyskie w tym samym lokalu. Garderoba zespołu wzbogaciła się o kostiumy krakowskie, beskidzkie /dokompletowanie/, ukraińskie/kobiece/, 5 maskar, wianki łowickie. Zespół uczcił 25-lecie swego założenia ożywioną działalnością. ZG przyznał mu honorową odznakę Zasłużony dla Związku II stopnia.

e/ D z i e c i ę c y z e s p ó ł b a l e t o w y R Y T M I K A odbył w tym roku 76 prób-lekcji w 4 grupach wiekowych, co przedstawia 302 godziny. Raptownie spadła liczba występów / z 9 do 2/, nieznacznie obniżyła się liczba członków zespołu /z 60 na 56/. Zespół borykał się z poważnymi trudnościami z powodu choroby instruktorki, którą zastępowali członkowie Komisji Tanecznej: Anna Wałach, Roman Rybicki, Irena Szewczyk-Rybicka, Kornelia Lasota, Alicja Kubisz. Do zespołu oprócz dzieci z Czeskiego Cieszyńska dojeżdżały dzieci z Bystrzycy, Łąk, Gnojnika, Trzanowic,

Olbrachcic, a nawet Jabłonkowa. Warte odnotowania, że czworo z tych dzieci uczęszczało do czeskich szkół i przedszkoli.

f/ T e a t r L a l e k B A J K A notuje od 1976 r. spadek liczby występów /289-245-224/ i uczestników, tak dzieci /21 612- - 19 372 - 17 271/ jak dorosłych / 1 635 - 1 236 - 1 107/.

W ośmioosobowym gronie pracowników zespołu zaszły w tym roku poważne zmiany: Wanda Serwatka przeszła na emeryturę, jej miejsce zajęła Pwełka Niedoba, kierownictwo literackie za Wilhelma Przeczka, który przeszedł do WKO objął Władysław Sikora, Jan Szymik odszedł do wojska na jego miejsce została przyjęta Krystyna Czech. Zespół obchodził w tym roku 30. rocznicę swego powstania : pierwsze przedstawienie odegrał 2 marca 1948 w orłowskim gimnazjum, gdzie miał początkowo swoją siedzibę. Na tę rocznicę przygotował nowe opracowanie baśni Cudowna lampa, którego premiera odbyła się w Ropicy dnia 14 lutego. Recenzję tego przedstawienia pióra -hak- zamieszcza majowy Zwrot na str 56. 6 września odbyła się premiera w Nawsiu nowej, nie znanej u nas sztuki Edmunda Wojnarowskiego pt. Baśń o bochenku chleba w adaptacji Władysława Sikory. Recenzja -hak- w listopadowym Zwrocie str.58. W listopadowej premierze Pocztowej bajki po raz pierwszy wystąpiła nowo przyjęta Krystyna Czech. Zespół gościł w tym roku u Serbów Łużyckich w NRD, gdzie wystawił sztukę Awantura w Pacynkowie. Uzyskał Brązową odznakę Brygady Pracy Socjalistycznej i ubiega się o odznakę srebrną.

5. WAŻNIEJSZE IMPREZY I AKCJE ZWIĄZKOWE

Miesiące styczeń i luty poświęcone były tradycyjnym balom i zabawom karnawałowym, ale oprócz nich odbył się szereg ważnych spotkań i akcji o znaczeniu ogólnozwiązkowym. Należało do nich

spotkanie sekretarza ZG H. Szmei i mgr. E. Sztabli z dyrektorem Okręgowego Ośrodka Kultury Z. Ottem, które odbyło się dnia 11 stycznia w siedzibie ZG i poświęcone było omówieniu wzajemnej współpracy na najbliższy okres. Uzgodniono, że podobne spotkania będą się odbywały częściej. W tym samym dniu odbył się doroczny sejmik jednego z najaktywniejszych komitetów miejskich - KM w Hawierzowie. W następnym dniu spotkali się w Czeskim Cieszynie przewodniczący Komitetów Miejskich i Obwodowych dla omówienia przygotowań do obchodów 30. rocznicy Lutego, współzawodnictwa Komitetów Miejskich oraz aktualnych zagadnień ich działalności. 4 lutego odbył się tradycyjny bo X Zjazd Gwiazdzysty w Koszarzyskach dla uczniów polskich szkół dziewięcioletnich. Organizatorem tegoż rocznego zjazdu była II DSP w Trzyńcu Osiedlu. Do Koszarzysk zjechało 304 uczniów 11 polskich DSP oraz V ZDS /czeskiej/ w Trzyńcu i słowackiej ZDS z Rajeckich Teplic. Z obydwoma tymi szkołami organizatorka zjazdu utrzymuje stałe stosunki. Szczegółową relację ze zjazdu zamieszcza Głos Ludu z 7 i 9.2.

25 lutego w hawierzowskim Domu Kultury im. P. Bezrucza w II Wieczorze Przyjaźni organizowanym przez Komitet Miejski PZKO i Okręgowy Ośrodek Kultury - KKS Ostrawa wystąpiło sześć zespołów: 3 PZKO-wskie /Gorol, Olza i Sibica/ oraz Hlubina z Ostrawy, Javolina z Rožnowa i zespół SNP z Ołomuńca. Scenariusz wieczoru opracowali Adam Palowski i inż. Zdzisław Wantuła. W imprezie poświęconej 30. rocznicy Lutego wzięło udział około 600 widzów w przytaczającej większości członków PZKO. Wśród nich znajdowała się siedmioosobowa delegacja Zakładowego Koła Kultury przy ZPB Frotex w Prudniku goszcząca właśnie w datyńskim kole PZKO. Rada Obwodowa Klubów Młodych w Jabłonkowie zorganizowała dnia 19 lutego III Zimowy Rajd Turystyczny na Kamienitem. W rajdzie wzięło udział 12 drużyn / w tym tylko jedna z powiatu karwińskiego

- Czeski Cieszyn/. "Słoneczny rajd zimowy" pióra Tad. Wantuły w kwietniowym Zwrocie jest relacją z tego "pięknego młodzieżowego pokłonu rocznicy Lutego." 4 marca urządziła KTŻS w Klubie PZKO w Czeskim Cieszynie spotkanie z poezją, w którym wystąpili zwycięzcy XXIII Konkursu Recytacji /patrz rozdz. 6/. Jadwiga Orłowska w kwietniowym nrze Zwrotu na str.28 i 29 omawia przebieg tej imprezy i swoje refleksje związane z nią.

Na program tegorocznego, VII spotkania działaczek PZKO z okazji MDK /6.3 w czeskokieszyńskim Domu Kultury TD/ złożyły się przemówienie dr J. Macury, występ Parafrazy pod kierownictwem Edwarda Kaima, sola Jadwigi Niemiec/sopran/ i Bronisława Jelenia /skrzypce/, taniec zespołu Rytmika i recytacje laureatów tegorocznego konkursu. Sala, jak corocznie, wypełniona aktywistkami większości kół.

XIV Fetiwal Piosenki Polskiej odbył się 18 marca w karwińskim Domu Kultury z udziałem 11 solistów i górnosuskiego zespołu Robinsonek. Jury pod przewodnictwem Drahoslava Volejnička z ostrawskiej rozgłośni radiowej przyznało: I nagrodę /wyjazd na Krajowy FPP w Opolu i statuetkę Karolinki/ Renacie Kołek z Karwiny, dwie II nagrody Małgorzacie Cachel z Karwiny oraz Robinsonkom, dwie III nagrody Czesławowi Mikule z Olbrachcic oraz Iwaniu Machowej z Frydku-Mistku. W drugiej, niekonkursowej części programu wystąpiła polska piosenkarka jazz-roku Krystyna Prońko z zespołem Koman-band. Dalsze szczegóły w kwietniowym Zwrocie str. 57-58.

29 marca wystąpił w karwińskim Domu Kultury długo oczekiwany popularny polski piosenkarz Czesław Niemen. Organizatorem koncertu był wprawdzie Dom Kultury, ale ZG PZKO rozprowadził większość biletów wstępu.

Dnia 30 marca w czeskokocieszyńskim Domu Kultury wystąpiło 14 dziecięcych zespołów tanecznych /280 wykonawców/ na przeglądzie z okazji Dnia Nauczyciela, przeglądzie którego scenariusz opracowały Kornelia Lasota i Anna Wałach.

W dniu 4 kwietnia odbyło się w siedzibie Konsulatu Generalnego PRL w Ostrawie uroczyste spotkanie przedstawicieli polskich i czechosłowackich władz politycznych i szkolnych. Obszerne sprawozdanie z tego spotkania zamieszcza Głos Ludu z dnia 6.4. pt. Pomoc internacjonalistyczna PRL dla szkolnictwa polskiego w CSRS. Ze sprawozdania tego wynika, że Minister Oświaty i Wychowania PRL Jerzy Kuberski i władze wojewódzkie w Bielsku-Białej przekazują szkołom polskim w powiecie frydecko-misteckim i karwińskim pomoce naukowe wartości ponad 400 tysięcy złotych realizując w ten sposób zamówienie Ministerstwa Szkolnictwa CSR na te pomoce. Symbolicznego przekazania tego daru na ręce dyrektorów DSP w Czeskim Cieszynie - Tadeusza Tesarczyka i Jabłonkowie - Jana Cieślara dokonał dr Zdzisław Rabicki, kurator wojewódzki w Bielsku-Białej. Za ZG PZKO w uroczystości wzięli udział przewodniczący Stanisław Kondziołka i sekretarz Henryk Szmeja.

Głos Ludu z 11.4. podaje krótką informację o zmianie/obniżeniu/ cen polskich książek od 1 stycznia b.r.

15 kwietnia w sali hotelu Piast odbyło się 5. Spotkanie Nauczycieli - członków PZKO organizowane przez Komisję ds. Współpracy ze Szkołą. Na tym spotkaniu referaty wygłosili: dr J. Macura /Jednolity system wychowania/. Jan Kotas // O Januszu Korczaku/ i Henryk Szmeja, którego przemówienie zamieszcza w całości czerwcowy Zwrot na str 4-6. Przewodniczący ZG Stanisław Kondziołka przekazał gratulacje i upominki ZG nauczycielom odznaczonym w tym roku przez władze szkolne z okazji Dnia Nauczyciela:

Wandzie Ponczg, Danucie Wałoszek, Annie Szotkowskiej, Odoni Charwat, B.Wanokowi, Władysławowi Kałuży, inż. Zbig.Wnękowi, I.Sabela, Krystynie Pieknik, Zbig.Zuczkowi i J.Turoniowi.

W pierwszym tygodniu maja aktorzy Sceny Polskiej, a zarazem aktywiści PZKO-wskiej KTŻS, Marek Mokrowiecki i Karol Suszka wystąpili na Wieczorze Adama Mickiewicza i K.H.Máchy zorganizowanym w Litomierzycach w ramach Dni Czesko-Polskich.

Komitet Miejski w Orłowej zorganizował dnia 7 maja tradycyjny Koncert chóru Hasło, a o tydzień później /14 maja/ był współorganizatorem koncertu znanego chóru chłopięcego Poznańskie Słowiki pod batutą prof. Stefana Stuligrosza - organizatorem był Miejski Dom Kultury w Orłowej. W poprzednim dniu Poznańskie Słowiki gościły w Ostrawie-Porubie.

20 maja obchodził XXX-lecie swojej działalności popularny zespół Gorol z Jabłonkowa, zaś 27 maja ZPiT Górnik XI premierą uczcił XXV-lecie swojej działalności. Zdjęcia Bronisława Bielan i Franciszka Bałona oraz dwuczęściowy felieton pióra [bb/ i /hak/ w lipcowym Zwrocie na str 32-35 poświęcono obydwu tym jubileuszom. Zaś Kinga Riess na str. 53 tego samego numeru daje próbę oceny jubileuszu Górnika.

21 maja Komitet Obwodowy w Gnojniku zorganizował na polecenie Zrzeszenia Śpiewaczo-Muzycznego koncert małych zespołów wokalnych. W koncercie wzięło udział 7 zespołów / z 21 wykazywanych przez miejscowe koła/, a również publika nie dopisała.

Z czerwcowych imprez na uwagę zasługują dwa rzadkie jubileusze polskich szkół : 150-lecie powstania szkół w Koszarzyskach i Olbrachcicach. Szkoła w Koszarzyskach obchodziła ten swój jubileusz w nowym budynku wybudowanym wg specjalnego projektu dla okolicy podgórskiej - zdjęcie tego budynku figuruje na okładce wrześniowego numeru Zwrotu. Budynek jest wspólny dla obydwu

miejscowych szkół: polskiej i czeskiej. Jest klasycznym przykładem zmian, jakie zaszły u nas po drugiej wojnie światowej. Koszarzyska były jedną z podgórskich wiosek, w których przez całe międzywojenne dwudziestolecie trwała zacięta walka o dusze dzieci : stara polska szkoła /tegoroczna jubilatka/ musiała walczyć o każde niemal dziecko z nowozałożoną po zakończeniu pierwszej wojny światowej szkołą czeską. W walce tej stali na jednej stronie uświadomieni /a często i nie-uświadomieni/ narodowo rodzice i polski nauczyciel, a z drugiej strony nauczyciel czeski mający za sobą możliwych sprzymierzeńców w zakładach pracy zatrudniających rodziców. W wypadku Koszarzysk była to huta trzyniecka i - przede wszystkim - zarząd lasów państwowych. Od roku 1929 kierownikiem polskiej szkoły był Gustaw Zuczek, absolwent orłowskiego gimnazjum, rzutki i ofiarny działacz społeczny, który sobie zyskał w czasie swojej prawie pięćdziesięcioletniej działalności w Koszarzyskach przydomek "król polski". Więzień hitlerowskich obozów koncentracyjnych nie mógł po zakończeniu wojny wrócić na swoje stanowisko do Koszarzysk. Powrót nastąpił dopiero po Lutym 1948, kiedy w Miejscowej Radzie Narodowej kierownictwo objęły siły postępowe i rewolucyjne, a usunięci zostali zwolennicy powrotu stosunków międzywojennych. Zuczek wraca do Koszarzysk na stanowisko dyrektora szkoły i kontynuuje swoją międzywojenną działalność z tą jednak różnicą, że zmienił się front walki: miejsce otwartych szowinistów czeskich zajęli zamaskowani nacjonaści i reakcjoniści obydwu narodowości. Jednym z owoców tej pracy jest nowa szkoła, symbol zgodnego wysiłku obydwu zwaśnionych dawniej narodowości. Dnia 11 czerwca w podgórskim Bukowcu odbyło się uroczyste otwarcie Domu PZKO wybudowanego wspólnym wysiłkiem i ofiarnością członków, których liczba dzięki tej budowie wzrosła ze 110 do

234. Przy budowie pomagali : MRN, huta trzyniecka i ZG PZKO, a wartość budynku ocenia się na 750 tysięcy Kčs. Nr 8 Zwrotu na str 30 - 34 zamieszcza zdjęcia z otwarcia tego Domu, artykuł /bb/ i /hak/ pt. Dwie imprezy oraz zdjęcia z jubileuszu szkoły w Koszarzyskach.

Dnia 24 czerwca Scena Polska TD wystawiła premierę muzikalu Ernesta Brylla i Katarzyny Gaertner Przygody rozbójnika Rumcajza. Muzikal nie zyskał takie uznanie jak wystawiany już wielokrotnie muzikal Na szkle malowane tych samych autorów./Zwrot nr 10/78 str 53/.

17.6 ZPiT Górnik wystąpił dwukrotnie w amfiteatrze na Czarnej Łące w Ostrawie w ramach programów kulturalnych na ogólnopolskiej wystawie Ostrawa 78.

Tradycyjny Festyn Górski w Koszarzyskach dnia 9 lipca poświęcony był w tym roku 34 rocznicy ogłoszenia Manifestu PKWN. Mimo tradycyjnej niepogody cały program /połączone chóry, Robinsonki, Jura z Maciejem i Hadamem oraz kapela podwórkowa z Bogumina/ został wyczerpany. Festyn zaszczylił swą obecnością konsulowie PRL w Ostrawie L.Jamka i H.Lampasiak oraz dyrektor frydeckiego Powiatowego Domu Wychowania Politycznego tow. Tvrdoň jako delegat KP KPCz we Frydku-Mistku.

Tej samej rocznicy KM PZKO w Boguminie poświęcił uroczystą akademię dnia 21 lipca z referatami konsula H.Lampasiaka i przew. KM KPCz G.Blaščaka, występem ChNP oraz solistów Aliny Wolnej i Bronisława Jelenia.

Żeński chór Olzianka z Łąk wystąpił w Hažlachu w PRL, a jabłkowski Gorol występował w Cieszynie na uroczystościach poświęconych 34 rocznicy ogłoszenia Manifestu PKWN.

12 i 13 sierpnia KMZ przy ZG PZKO wspólnie z Radą Obwodową Klubów Młodych KO w Gnojniku zorganizowała II Letni Rajd Turys-

tyczny na trasie Jaworowy Kozubowa z udziałem 6 drużyn, które uplasowały się następująco: Groń Bystrzyca - 24 pkt., Wędrynia Zaolzie - 20 pkt., Trzycieź - 17 pkt., Błędowice - 16 pkt., Trzyniec Osówki - 16 pkt., Trzyniec Kanada - 11 pkt. W ramach rajdu odbyło się wieczorem ognisko z urozmaiconym programem w wykonaniu uczestników rajdu.

W turnieju ringa wzięło udział 6 drużyn: Czeski Cieszyn, Wędrynia Zaolzie, Groń Bystrzyca, Trzycieź, Milików oraz Radio Ostrawa.

Największą imprezą wakacyjną - jak corocznie - było Gorolski Święto - w tym roku już trzydzieste pierwsze. Pogoda była tym razem deszczowa, co jednak nie zraziło tysięcy bywalców tej popularnej imprezy do przyjazdu w dniu 20 sierpnia do Jabłonkowa. Program wypełniły zespoły: Gorol, chóry z Jabłonkowa i Mostów, Jaworzynka, Wisła, Juhas, zespół estradowy z Kędzierzyna oraz ZPiT ZG PZKO Górnik. Była też trójka gawędziarzy, Jura, Maciej i Hadam, bez których trudno sobie Gorolski Święto wyobrazić. Do pozytywnej oceny imprezy w GL z dnia 22 sierpnia T. Wantuła dołączył w październikowym Zwrocie krytyczny felieton na temat poprzedzającego Gorolski Święto Goroskiego Karnawału. Tytuł felietonu Mala causa silenda est, co w wolnym przekładzie jego autora znaczy W ZŁEJ SPRAWIE NAJLEPIEJ MILCZEĆ a jego zakończenie jest jednoznaczne i kategoryczne: "Pozwalam sobie podnieść głos sprzeciwu. Nie róbmy więcej takich karnawałów. Skoncentrujmy się na niedzieli, potrzebuje tego." Do felietonu dołączył redaktor B.B. swoje stanowisko starające się załagodzić jego jednoznaczną wymowę.

Dnia 20 sierpnia wróciła z polonijnych kolonii w Polsce 60 osobowa grupa uczniów naszych szkół średnich witana przez licznie zebranych rodziców i przedstawiciela ZG mgr Emila Sztabłę.

Ze satysfakcją wysłuchali sprawozdania kierowniczkii kolonii mgr Bronisławy Stankiewicz, która oceniła zachowanie i postawę naszej młodzieży jak najbardziej pozytywnie. Mgr Sztabla złożył na jej ręce podziękowanie organizatorom kolonii i ich kierownikom. W czasie wakacji gościli harcerze z Polski na obozach pionierskich na naszym terenie. Dość liczna grupa spędziła część swoich wakacji w międzynarodowym obozie pionierskim Družba w Cierlicku. Wspólnie z pionierami ze Związku Radzieckiego, Bułgarii oraz naszego powiatu.

Pod koniec sierpnia i na początku września niektóre koła - często wspólnie ze spółdzielniami rolniczymi - urządzają dożynki śląskie. W tym roku odbyły się np. w dniach 2 i 3 września dożynki śląskie w Gutach / w nowym okazałym Domu PZKO/, w Szumbarku, w Żukowie Dolnym.

Z początkiem września otwarte zostało ponownie polskie przedszkole w Nowym Boguminie zamknięte przed kilku laty z powodu małej liczby dzieci. Fakt ten trzeba zanotować w kronice PZKO z dwu powodów. Po pierwsze dlatego, że do otwarcia placówki dochodzi u nas coraz rzadziej, a po drugie dlatego, że do otwarcia tego przedszkola doszło dzięki istnieniu i działalności PZKO. Zaangażowanie Koła i Komitetu Miejskiego PZKO w różnych akcjach Frontu Narodowego przyczynia się nie tylko do podniesienia autorytetu PZKO, ale także do właściwego pojmowania internacjonalizmu proletariackiego i patriotyzmu socjalistycznego. Do wznowionego przedszkola zapisało się 18 dzieci, a jego kierowniczką została aktywistka MK PZKO Maria Sładeczek, żona członka KM PZKO w Boguminie.

9 i 10 września Dolna Łomna gościła członków Sekcji Folklorystycznej PZKO na tradycyjnym Świącie Folkloru. W tych samych dniach

młodzież PZKO-wska urządziła w Cierlicku kolejne Pożegnanie Lata z finałowymi meczami mistrzostw PZKO w piłce nożnej, konkursem czwórek klubowych, spotkaniem Gorole-Hawiryrze/SAJ/, pomysłowymi grami przy ognisku i zabawą taneczną. Uczestnicy złożyli kwiaty pod pomnikiem Żwirki i Wigury /46 rocznica tragedii/, a część udała się na dożynki do Błędowic. Jedne z tych, o których już była wyżej wzmianka.

Tegoroczne Dożynki Śląskie w Hawierzowie Błędowicach miały szczególnie uroczysty charakter, były to bowiem dożynki jubileuszowe. Przed 9 laty, w 1969 roku MK PZKO wznowiło międzywojenną tradycję dożynek i odtąd odbywają się one corocznie. W czołówce X Dożynek Śląskich - obok gospodarzy Marii i Tadeusza Nierostków - kroczyli oficjalni goście : konsul PRL w Ostrawie Stefan Majewski, przewodniczący KM KPCz w Hawierzowie Ladislav Kocurek, przewodniczący MRN František Vystavěl, delegacja ZF PZKO z inż. Józefem Orszulikiem na czele, delegacja z Raciborza w PRL, delegacja PGR w Karwinie. Za oficjalnymi gośćmi szli przedszkolacy i uczniowie miejscowej dziewięciolatki, ZPiT Górnik oraz członkowie i sympatycy MK, którzy mimo niepewnej pogody zjawili się dość licznie. ZPiT Górnik, miejscowy chór Błękit oraz młodzież szkolna wypełnili program uroczystości dożynkowej.

/ Na marginesie błędowickich dożynek zanotujmy, że w tym samym dniu odbywały się ogólnokrajowe dożynki w Hradcu Králové w CRS z udziałem delegacji rządowej z premierem L. Štrougałem na czele oraz w Olsztynie /PRL/ z pierwszym sekretarzem PZPR Edwardem Gierkiem, premierem Piotrem Jaroszewiczem i przewodniczącym Rady Państwa Henrykiem Jabłońskim./

12 września w praskim Ośrodku Informacji i Kultury Polskiej odbył się wernisaż wystawy twórczości plastyków-członków SLA. W wernisażu wzięli udział : Ambasador PRL Jan Mitrega, Stanisław Celichowski dyrektor OIiKP, Mirosław Müller, kierownik wydziału

Kultury KC KPCz, Marie Hrušková sekretarz KC FN delegacja ZG PZKO z przewodniczącym Stanisławem Kondziołką.

Wieczorem Pieśni i Tańca w Domu Kultury w Karwinie 6 zagajono dnia 6 października tradycyjny Miesiąc Oświaty, Książki i Prasy, który w tym roku połączono z wystawą Grafika Polska XX w. zainstalowaną w Domu Kultury od 14 września. Program wieczoru wypełniły zespoły PZKO: Olza, Górnik, Sibica, Gorol i Sucha Górna. Na sali 460 widzów.

Na 93 wystawach książek w Kołach sprzedano w tym roku 19 582 losów po 5.- Kčs, co jest o 351 losów mniej niż w poprzednim roku. Natomiast utarg w czeskocieszyńskiej księgarni, w której większość Kół bierze książki na wystawy w MOKiP, był w tym roku o 39 255 Kčs wyższy niż przed rokiem. W tym wzroście popytu na książki odegrała z pewnością niepoślednią rolę obniżka ich ceny w wyniku zmiany w przeliczaniu cen. Dotąd przeliczano te ceny w stosunku 1:1, od kwietnia ten stosunek uległ zmianie. Ceny w Kčs obniżyły się prawie że do połowy cen w złotych. Wyczerpujący artykuł na temat czeskocieszyńskiej księgarni pt. Wśród książek przynosi październikowy Zwrot, który na 1 stronie okładki ma kolorowe zdjęcie pracowniczki tej księgarni Anny Waleczek między dwoma stosami książek.

Pod koniec października wystąpiła w Bystrzycy, Wędryni, Hawierzowie oraz czeskocieszyńskim gimnazjum wnuczka laureata nagrody Nobla Maria Sienkiewicz, aktorka Teatru Młodego Widza w Warszawie. Wystąpiła z monodramem pt. Tę ziemię kochaną ucałuję, na który składają się fragmenty historycznych powieści sławnego dziadka aktorki. Rozmowę redaktorki Zwrotu z Marią Sienkiewicz zamieszcza styczniowy Zwrot pt. Niełatwo być wnuczką wielkiego człowieka.

4 i 5 listopada w Trzyńcu odbył się III przegląd PZKO-wskich teatrów małych form scenicznych Melpomenki 78. W przeglądzie wzięły udział zespoły sześciu MK / Wędrynia, Trzycieź, Nawsie, Czeski Cieszyn, Niebory i Karwina 6/, Zygmunt Branny z Czeskiego Cieszyna, SAJ z Brna i Teatrzyk ZG, dając w sumie 10 spektakli. W styczniowym numerze Zwrotu w kolumnie Horyzonty Młodych znajdujemy artykuły Karola Suszki /Melpomenki 78/ i Tadeusza Wantuły /Oskarżam/ zawierające szczegółowe omówienie tej imprezy i zakończone życzeniem, aby za rok w kolejnych Melpomenkach było "mniej pożywki dla krytyki, ale więcej zespołów i więcej obserwatorów".

15.11. odbyło się uroczyste otwarcie tradycyjnej wystawy książek i płyt polskich urządzonej corocznie w ramach MOKiP w Czeskim Cieszynie i stanowiącej jedną z najważniejszych imprez tego miesiąca.

60. rocznica powstania CSR i PR oraz 31. rocznica WSRP. Rocznicom tym poświęciła większość Kół przynajmniej jedną imprezę lub akcję, od prelekcji i pogadanek zaczynając, a na akademiach i koncertach kończąc. Jednym z takich koncertów był koncert zorganizowany przez MK Czeski Cieszyn- Centrum dnia 18.11. w wypełnionej sali Piasta. Na program koncertu złożył się spektakl O Jankowej Kozubowej w opracowaniu MUDr Józefa Krzywonia i Marii Cienciała/muzyka/ i w wykonaniu zespołu MK Remini oraz występ jabłonkowskiego Gorola z Jurą i Maciejem i mosteckiego tria. Komitet Miejski w Jabłonkowie urządził uroczystą akademię z programem wykonanym przez zespoły obwodu. Były więc chóry żeńskie z Mostów /dyrygent Halina Niedoba/, Jabłonkowa /Władysław Młynek/ i Nawsia / Władysław Winkler/, zespół Gorol /Bogusław Stonawski/ z odmłodzonym zespołem tanecznym, były trafnie dobrane teksty poetów ludowych Anny Filipek, Anieli Kupiec, Ewy Milerskiej

i Władysława Młynka.

2.12. Komitet Miejski w Boguminie zorganizował tradycyjną imprezę Jesień Muzyczna, w tym roku pod patronatem ZG, z udziałem zespołów ze Skrzeczonia, Błędowic, Wierzniowic, Karwiny i Czeskiego Cieszyna oraz baletu IBIS z Ustronia. Impreza ambitnie pomysławana przez organizatorów i poparta przez ZG nie znalazła należytego jej zrozumienia u zespołów terenowych i miejscowej publiczności /zaledwie 100 słuchaczy na sali/.

Na zagajenie Międzynarodowego Roku Dziecka ZG razem ze Zrzeszeniem Śpiewaczo-Muzycznym zorganizował przegląd chórów szkolnych z udziałem chórów DSP Czeski Cieszyn, Trzyniec VI, Mosty, Jabłonków, Gnojnik oraz zespołu Promyk z Karwiny. Serię zdjęć Franciszka Bałona z tego przeglądu zamieszcza lutowy Zwrot 1979.

Eliminacje do XV FPP odbyły się w sobotę dnia 9 grudnia w Klubie PZKO w Czeskim Cieszynie, Wzięło w nich udział 16 piosenkarzy, z których jury wykonała ośmioro: Danę Vrchovską z Krnowa, Sonię Górecką z Piotrowic, Ewę Husak z Suchej Górnej, Zbyszka Letochę z Orłowej-Łazów, Irenę Żabińską z Hawierzowa, Jaroslava Holeša z Bogumina, Jana Svarovského z Plznia, zespół Robinsonki z Suchej Górnej. W skład jury wchodziłi: Drahoslav Volejniček, Václav Červenka, Zbyszek Bittmar, Krystyna Pieknik i Zbyszek Farnik.

16 grudnia miał miejsce III Kluboturniej w Orłowej-Dąbrowie, o którym lutowy Zwrot pisze, że " tegoroczny kluboturniej był słaby tak pod względem liczby uczestników /27 drużyn w eliminacjach z 60 zarejestrowanych Klubów Młodych/, jak przede wszystkim oprawy finału tzn. wzorcowej zabawy towarzyskiej.

W tym samym dniu w Klubie PZKO w Czeskim Cieszynie spotkało się z okazji XXV-lecia Olzy 120 byłych i obecnych członków tego popularnego zespołu, o czym jest już mowa na str.22 tego zapisu. Głos Ludu z dnia 16.12. w artykule pt. W klimacie odpowiedzialności wobec społeczeństwa przynosi refleksje na temat walnych

zebrań, które w miesiącu listopadzie i grudniu przebiegły w 91 kołach. Autor artykułu /hb/ stwierdza w jego zakończeniu: "Klimat, jaki zapanował w kołach terenowych po walnych zebraniach, sprzyjać będzie przygotowaniom XIII Zjazdu PZKO, składa się nań bowiem poczucie odpowiedzialności wobec społeczeństwa oraz chęć rzetelnej jakościowej pracy."

W dniu 26 grudnia odbył się w sali hotelu Piast tradycyjny Bal Akademicki nie różniący się zasadniczo od swoich poprzedników. Zabawami i wieczorkami Sylwestrowymi zakończyły niektóre koła rok 1978. Wypada jednak stwierdzić, że zabaw tych ubywa.

6. KURSY I KONKURSY

14 i 15 stycznia przebiegały eliminacje obwodowe XXIII Konkursu Recytatorskiego w Bystrzycy, Czeskim Cieszynie, Karwinie i Trzyńcu z udziałem 269 recytatorów, uczniów szkół podstawowych i średnich oraz członków PZKO /kategoria IX/. Zwycięzcy tych eliminacji w liczbie 96 spotkali się dnia 11 lutego w Czeskim Cieszynie na eliminacjach centralnych, gdzie wyłoniono po trzech lub czterech laureatów dziewięciu wiekowych kategorii. Konkurs poświęcony był 30. rocznicy Lutego. Pierwsze miejsca w poszczególnych kategoriach zajęli : I - Beata Gajdacz z DSP w Trzyńcu VI, II - Przemysław Branny /Cz.Cieszyn/, III - Roksana Czyż/Trzyniec VI/, IV - Afrodyta Michailidis /Karwina 6/, V - Daria Suchanek /Karwina 1/, VI - Irena Żabińska /Hawierzów 2 - Błędowice/, VII - Elwira Fritsch /gimnazjum Cz.Cieszyn/, VIII - Wiesława Chlup z Akademii Górniczej w Ostrawie /jedyna uczestniczka w tej kategorii/, IX - Danuta Sucha z MK PZKO w Jabłonkowie Nawsiu. Laureaci wystąpili na tegorocznym spotkaniu działaczek i na spotkaniu z poezją poświęconym 30. rocznicy Lutego /p. str.26/. Recytatorzy występują też w swoich kołach na różnych imprezach. W marcu odbyły się okręgowe eliminacje ogólnokrajowego konkursu pod nazwą Piosenka

pod nazwą Písň přatelství, którego organizatorem jest SČSP - Związek Przyjaźni Czechosłowacko-Radzieckiej. W eliminacjach tych brały udział trzy zespoły polskie: szkolny chór DSP w Gnojniku, mieszany chór Lira z Darkowa oraz męski chór Hasło z Orłowej /zespół ZG/.

Przodujące chóry szkolne włączyły się do konkursów ZUČ, organizowanych pod patronatem władz szkolnych przez ZMS. W powiecie frydecko-misteckim były to chóry DSP w Bystrzycy, Gnojniku /III miejsce/, Jabłonkowie i Trzyńcu VI, zaś w powiecie karwińskim DSP Czeski Cieszyn i Karwina 1 Miasto.

Jak corocznie tak i w tym roku ZG zorganizował kursy internatowe w swoim ośrodku szkoleniowo-wczasowym w Koszarzyskach. Również w tym roku okazało się, że Koła albo nie doceniają znaczenia i celowości tych kursów, albo też nie poświęcają naborowi kursistów należytej uwagi. Stąd mała liczba zgłoszeń, które napływają na te kursy i zgłoszenia z tych samych kół. Największe z reguły nie zgłaszają uczestników, ale najczęściej krytykują ZG za brak pomocy i poparcia naczelnego organu związkowego. Organ ten często zmuszony jest do odwołania przygotowanych kursów z powodu małej liczby zgłoszeń. W tym roku uskuteczniły się w Koszarzyskach 2 kursy: od 1 do 9 lipca kurs w o d z i r e j ó w i od 14 - 23 lipca kurs p r a c y r e ż y s e r a i a k t o - r a . W pierwszym wzięło udział 22 członków /plus 2 dochodzących/ z 33 zgłoszonych. Przeciętna wiekowa uczestników byrdzo niska. W kursie teatralnym wzięło udział 23 uczestników. O obydwu kursach piszą "na gorąco" we wrześniowym Zwrocie Karol Kawulok i UR. Piszą krytycznie /nie krytykacko/, ale rzeczowo i bez pesymizmu.

Stosunkowo liczny był udział naszych młodzieżowców w tradycyjnych kursach wakacyjnych organizowanych przez TŁzPZ Polonia.

W kursie organizatorów życia kulturalno-oświatowego w Opolu wzięło udział 13 osób, w kursie wiedzy o teatrze i filmie polskim w Toruniu - 11 osób, w kursie etnograficznym również w Toruniu 6 osób.

Po raz czwarty młodzieżowcy MK w Bystrzycy zorganizowali IV Zlot Młodzieży Związkowej zaprosili młodzież ze wszystkich kół PZKO na imprezę poświęconą ochodom polskiego Święta Odrodzenia. W tym roku w imprezie wzięło udział około 800 osób. Na program imprezy złożył się występ Marka Grechuty z zespołem Anawa z PRL, Teatrzyk ZG / z uczestników kursu reżysera i aktora/ a po tym programie zabawa, która "trwała do wczesnych godzin rannych i bez rozróby dzięki poprawnej i rozsądnej aprowizacji."/Zwrot 9/78/. Po raz ósmy spotkali się finaliści PZKO-wskich mistrzostw w siatkówce w Bystrzycy /Memoriał Franciszka Menšíka/. W wyniku rozegranych meczy Groń zajął 1 miejsce , na 2 miejscu uplasowali się siatkarze MK Trzyniec Podlesie, zeszłorocznii mistrzowie Błędowice znaleźli się na trzecim miejscu przed drużyną Czeski Cieszyn.

Redakcja Jutrzenki pod patronatem przedsiębiorstwa Rekultywacja w Pietwałdzie ogłosiła konkurs rysunkowy dla dzieci na temat Co widzę z mojego okna ? Na konkurs wpłynęło 166 prac, z których w kwietniu nagrodzono 10, a wyróżniono 5 prac. Nagrody rzeczowe ufundował patron konkursu.

8 kwietnia w karwińskim kinie Reflex odbył się Powiatowy przegląd filmów organizowany przez Powiatowy Ośrodek Kultury /Okresni kulturni středisko/. Wśród ośmiu filmów amatorskich wyświetlanych na tym przeglądzie znalazły się 2 filmy członków PZKO-SFA: Romana Dzika /Przechadzka po berlińskim ZOO/ i Stanisława Orszulika /Ostatnia wizyta u Józefa Jeżowicza/. Temu drugiemu filmowi ze "wspaniałym komentarzem słownym dra Daniela Kadłubca"

jury przznało II miejsce i awans do przeglądu okręgowego z uzasadnieniem, że film propaguje działalność PZKO i ciekawe sylwetki jego członków.

W ostatnią niedzielę czerwca odbyły się na stadionie trzynieckiej huty lekkoatletyczne mistrzostwa PZKO z udziałem 10 drużyn. Dzieśięciu najlepszych uczestników wejdzie w skład ekipy PZKO na Półonijne Igrzyska Sportowe. Organizatorem mistrzostw była podkomisja sportowa przy Komisji ds. Młodzieży.

12.9. otwarta została wystawa prac członków SLA w praskim Ośrodku Informacji i Kultury Polskiej. W wernisażu wystawy wzięła udział 12-osobowa delegacja ZG i SLA.

ZG był współorganizatorem wystawy Polska Grafika XX w., którą zorganizował karwiński Dom Kultury dnia 14.9.

Dwaj członkowie SLA, Wilhelm Przeczek i Jan Pyszko wzięli udział w wakacyjnym kursie ZNP w Gdyni dla nauczycieli zajmujących się twórczością literacką. Wilhelm Przeczek przeprowadził przy tej sposobności wywiad z kierownikiem organizacyjnym tych kursów Bolesławem Zagałą, redaktorem Świerszczyka i wywiad ten opublikował w listopadowym Zwrocie pt. Nauczyciele piszący.

Komisja Czytelniczo-Bibliotekarska zorganizowała 30.9 i 1.10. szkolenie bibliotekarzy w Koszarzyskach. Wykładowcami byli metodycy Powiatowej Biblioteki w Karwinie oraz pisarze: Miroslav Rafaj z Ostrawy i Zygmunt Wójcik z Warszawy.

Dwudniowe seminarium taneczne odbyło się w dniach 10 i 11 listopada z udziałem 23 osób.

W tym samym terminie ZSM zorganizowało w Domu Kultury w Trzyńcu szkolenie dyrygentów z udziałem 27 uczestników: 15 dyrygentów chórów PZKO, 5 dyrygentów chórów szkolnych oraz 7 dyrygentów wykładowców szkolenia.

12 grudnia Komisja Czytelniczo-Bibliotekarska ZG, Powiatowa Biblioteka w Karwinie i Okręgowy Ośrodek Pedagogiczny - gabinet

dla polskich szkół zorganizowały Konkurs Czytelniczy Szkół Średnich na temat powieści Jarosława Iwaszkiewicza Sława i chwała. W konkursie wzięło udział sześć pięcioosobowych drużyn. Jury pod przewodnictwem Haliny Molin, wicedyrektora Powiatowej Biblioteki ustaliło następująco kolejność drużyn : 1. miejsce Gimnazjum Czeski Cieszyn, 2. exeqvo Gimnazjum Orłowa i Średnia Szkoła Ekonomiczny w Czeskim Cieszynie, 3. Średnia Szkoła Przemysłowa w Karwinie, 4. Technikum Rolnicze w Czeskim Cieszynie, 5. Średnia Szkoła Zdrowotna w Karwinie. Konkurs prowadziła redaktorka Zwrotu Halina Kowalczyk a jego zakończeniem było rozlosowanie nagród loterii książkowej.

W powiatowych eliminacjach Konkursu Pieśni Przyjaźni w Karwinie w drugiej dekadzie grudnia wzięły udział dwa chóry PZKO: ChNP i Hasko. Ten drugi zakwalifikował się do eliminacji okręgowych w roku 1979.

7. WYDAWNICTWA

Nakład miesięcznika związkowego Zwrot, który wkroczył w XXX rocznik, podniósł się o 150 egzemplarzy do 4250, a liczba abonentów podniosła się o 129 do 4 129. W ciągu roku liczba ta obniżyła się o 21 abonentów. Powiększyła się objętość pisma z 64 do 80 stron i 4 strony okładki. Skład zespołu redakcyjnego nie uległ zmianie, Rada Redakcyjna /organ doradczy redakcji/ pracowała w składzie : Bronisław Firla, Daniel Kadłubiec, Jan Pribula, Kazimierz Santarius, Henryk Szmeja, Leopold Wałoszek i Karol Wojnar. XXX rocznik - nry 338 - 349 zawiera następujące rubryki:

1. Artykuły naukowe, polityczne i ogólne /49 autorów ponad 70 artykułów/. Wśród autorów znajdujemy nazwisko Kiry Gałczyńskiej, która napisała dla Zwrotu artykuł poświęcony jej ojcu pt. Ja gram na mocnych strunach.

2. Komentarze polityczne w nrach 1., 3., 4., 9. pióra redaktora naczelnego Bronisława Bielana i przewodniczącego ORN w Ostrawie Fr. Skacela w nrze 2.
3. Życie pisane czynem we wszystkich numerach roku. Autor S. w oryginalnym nie szablonowym ujęciu przedstawia sylwetki kilkunastu wybitnych postaci: Edwarda Gierka i Gustawa Husáka, Zdenka Nejedlého i Juliusza Fučíka, Kl. Gottwalda, M. L. Kinga i P. Robesona, T. M. Voltairéa i M. Robespiera, W. G. Biełińskiego i E. M. Remarka, J. J. Rousseau'a, W. A. Wróblewskiego, L. Staffa oraz A. Mickiewicza.
4. Penetrując teren z artykułami redaktorki H. Kowalczyk na temat działalności miejscowych kół w Cz. Cieszynie, Oldrzychowicach, Sibicy, Trzyńcu VI, Boguminie I, Trzyciezu, Karwinie 2-Centrum, Orłowej 3-Porębie, Karwinie 4-Raju i Skrzeczoniu. Artykuły podobnie nieszablonowe jak w rubryce poprzedniej.
5. Ludzie i sprawy / w nrze 1. rozmowa Ivo Havlíka z Edmundem Osmańczykiem, w nrach 3., 6. i 8. rozmowy H. Kowalczyk z Ireną Dziedzic, Sylwestrem Kozubkiem i Bogdanem Warchalem/.
6. Z regionu w świat /nry 1. - 11. wspomnienia i refleksje założyciela zespołu Śląsk Stanisława Hadyny na temat początków tego zespołu/.
7. Z bratnich stolic - w nrze 1. i 5. z Warszawy, w nrze 4. Zdzisław Czapliński z Budapesztu i w nrze 11. Stanisław Majewski na temat warszawskiej Woli.
8. Nasza twórczość prezentuje wiersze A. Dostala, A. Fierli, A. Filipek, K. Kaszpera, P. Kubisza, Ewy Milerskiej, Wł. Młynka, G. Palowskiego, Wil. Przeczka, G. Sajdoka, Bronisława i Władysława Sikorów, Tad. Wantuły.
9. Poetyckie spojrzenia z utworami współczesnych poetów - polskich, czeskich, słowackich, serbo-łużyckiego Benedikta Dyrlicha i ukraińskiego /ze Słowacji/ Mykoły Korsiuka.

10. Proza z fragmentami utworów : Słowaka Jana Beňo, PZKO-wców Wiesława Adama Bergera, Wil.Przeczka, Józefa Pribuli, Wład. Sikory oraz Polaków Stanisława Majewskiego, Włodzimierza Paźniewskiego, Mariana Reniaka, Stan.Srokowskiego, Tadeusza Wiacka, Zygmunta Wójcika i Andrzeja Żaka.
11. Kącik dla ponuraków z dwoma humoreskami Adama Sylwestra w nrze 2.
12. Fraszki śląskie pióra Wład.Młynka w nrach 2. - 10 i 12.
13. Aforyzmy Janusza Gaudyna we wszystkich numerach.
14. Okiem recenzenta z recenzjami: Franciszka Bałona o filmie amatorskim, Jiřigo Damborskiego o Kalendarzu śląskim na r.1978, - hak- o premierach TL Bajka, Ivo Havlíka o musicalu Bryla w wykonaniu praskiego Teatru ABC i o przeglądzie teatrów w Teatrze Czeskocieszyńskim, Kazimierza Jaworskiego o premierach Sceny Polskiej TD, Władysław Josiek o książce Andrzeja Brożka Polonia amerykańska, Jana Kołka o zbiorze wierszy Leszka Bakuły /gościa SLA w latach 1969 i 1976/ "Kontrapunkt", Bogusława Kundy ; W.Przeczka, Miloslava Maxy o wystawie SLA w praskim Ośrodku Informacji i Kultury Polskiej, Otakara Matuszka o jubileuszu górnosuskiej dziewięćlatki, Kornelii Nagy-Dygacz o wierszach ludowej poetki spoza Olzy Emilii Michalskiej, zbiorze baśni ludowych folklorysty Aleksandra Widery Od Cieszyna do Gogolina, Aleksandry Humel o premierze sztuki Egzamin w Scenie Polskiej TD, Kingi Riess o XI premierze Górnika, S. o wystawie Muzyka w Muzeum w Czeskim Cieszyńie, St.Zahradnika o pracy Józefa Chlebowczyka - Polacy za granicą - Polonia i Andrzeja Żaka o tomie wierszy zmarłego w marcu b.r. Jarosława Iwaszkiewicza Mapa pogody.
15. Na marginesie - 12 rozważań w 12 numerach pisma pióra T. Wantuły pragnącego uczulić i trochę prowokować w sprawach

pozornie marginalnych naszego życia. Ciekawa lektura, chociażby ze względu na śmiałość i nieraz kontrowersyjne zapatrywania autora artykułów.

16. Kolejna rubryka nazwana Reportaże fotograficzne zajmujące środkowe stronicie 32-33 we wszystkich numerach z wyjątkiem majowego. Zdjęcia Franciszka Bałona w nrach 1., 3., 4., 7.-9., 11., i 12., Bronisława Bielana w nr. 7. i 10. oraz zdjęcia Eug. Mleczki w nr. 2. Tematem zdjęć są ważniejsze imprezy omawiane w rozdziałach 5 i 6.
17. Rubryka Fakty i wydarzenia zajmująca ostatnie strony każdego numeru /od 54 do 64./ daje wielostronny zestaw kulturalnych, politycznych i społecznych wydarzeń nie tylko w PZKO, ale i w okręgu połnocnomarawskim, a nawet poza nim. Informuje o znaczących imprezach teatralnych, muzycznych, naukowych, wydawniczych itp. Osobny dział w tej rubryce stanowią sprawozdania z życia PZKO: z zebrań ZG oraz jego komisji i sekcji, z imprez w obwodach i kołach miejscowych.
18. W rubryce Pogaduszki ich autor podpisujący się literami /wp/ omawia problemy poezji, starając się przybliżyć czytelnikom współczesną poezję, właściwe pojmowanie utworów poetyckich i właściwe ich przyjmowanie.
19. Spotkania z przeszłością to tytuł rubryki prowadzonej od lat przez Alfreda Kocura, pierwotnie pod nazwą Gasną oświaty kagańce, później Z dziejów szkolnictwa. W tym roku rubryka ta zapoznała czytelników z dziejami polskich szkół w Lutyni Górnej, Sibicy, Frysztacie, Toszonowicach Górnych, Mostach k. Cieszyna, Żukowie Górnym i Dolnym. Oprócz tego w rubryce tej znajdujemy artykuły Otokara Matuszka / Z dziejów szkolnictwa w Suchej Górnej/ oraz Kazimierza Santariusza /150-lecie polskiej szkoły w Olbrachcicach/.
20. W rubryce Z dziejów naszej ziemi znajdujemy 5 szkiców

historycznych napisanych dla Zwrotu przez Idziego Panica o Śląsku Cieszyńskim w epoce prahistorycznej, w czasach wielkiej wędrówki ludów, w okresie wczesnohistorycznym, w XIII stuleciu /powstanie Księstwa Cieszyńskiego/ i w XIV w. Artykuły te pojawiły się w nrach 1., 2., 4., 7., i 12.

21. W kolejnej rubryce Aktualności z myszką pojawiły się tylko 2 teksty: Rodana w nrze 2 i Szperacza w nrze 4.
22. Na tropach folkloru zawiera 8 tekstów ludowych zapisanych przez Daniela Kadżubca i z jego komentarzem /nry 4., 5., 7., 8.-11./
23. Wędrówki nazewnicze prezentują w nrach 3., 4., i 6. dalsze 3 części opracowania Daniela Kadżubca o nazwach lokalnych w Łomnej Dolnej z mapką na str. 38 nru czerwcowego.
24. Horyzonty młodych poruszają we wszystkich 12 numerach różne problemy ruchu młodzieżowego, przede wszystkim PZKO-wskiego. Otuchą może napełnić polemiczny charakter wystąpień niektórych autorów i ich optymizm.
25. Mądrej głowie to cztery krzyżówki na zakończenie każdego kwartału.
26. Zdjęcia - ta rubryka nie stanowi odrębnej całości w żadnym z numerów, ponieważ zdjęcia rozrzucone są w każdym nrze Zwrotu nie zawsze stanowiąc ilustrację do tekstu. Stąd pretensje niektórych czytelników, że zdjęcia niepotrzebnie zajmują miejsce.
27. Ostatnia rubryka pod tytułem Prezentacje stanowi komentarz do zdjęć na 4. stronie okładki. Zdjęcia te przedstawiają domy PZKO lub ich fragmenty w Błędownicach, Suchej Średniej, Nydku, Wędryni-Zaolziu, Klub PZKO w Czeskim Cieszynie, Piotrowicach oraz zespoły: Kapelę Podwórkową w Boguminie, Robinsonki z Suchej Górnej, Przełęczanki z Mostów, Parafrazę z Czeskiego Cieszyna i Dżgacz z Karwiny 6.

Wskutek poszerzenia objętości miesięcznika podniosła się jego cena / z 2,50 Kčs na 3.- Kčs za numer/, co jednak nie wystarcza na pokrycie kosztów związanych z wydawaniem pisma.

I n n e w y d a w n i c t w a . W związku z rocznicami /o których jest mowa na wstępie/ ZG wydał 8 ulotek, 3 "pasówki" i 1 plakat. Materiały te służą Kołom do dekoracji lokali i gablotek związkowych.

ZG wydał też powielany we własnej powielarni Biuletyn historyczny z materiałami z lutowego sympozjum historycznego, które odbyło się 4 lutego w Klubie PZKO w Czeskim Cieszynie.

Przy okręgowym wydawnictwie Profil w Ostrawie pracuje Polska Rada Edycyjna odpowiedzialna za wydawnictwa w języku polskim. Jej skład jest ustalany w porozumieniu z ZG PZKO, który w tym roku ustalił ten skład następująco: Jan Korzenny, Kazimierz Kaszper, Bronisław Firla, Bronisław Bielan i Gustaw Sajdok. W 1978 r. Ptofil wydał tylko kolejny rocznik Kalendarza Śląskiego, którego kolportażem zajmują się przede wszystkim Koła PZKO.

ZG-SLA wydał pokłosie konkursów jednego wiersza za lata 1974-1978 pod tytułem Zaprosiny do stołu. Wydano 1 000 egzemplarzy, z których 600 egzemplarzy wysłano do kół miejscowych po cenie 10.- Kčs, zaś 400 egzemplarzy pozostało w ZG dla celów propagandowych. Poza tym SLA wydał katalogi prac Stanisława Krausa i Oskara Pawłasa opracowane przez Jana Kołka na wystawę tych plastyków w Opolu.

Pośrednio z PZKO związane są dwa wydawnictwa wydane z okazji jubileuszowego, XV Tygodnia Kultury Beskidzkiej /TKB/. Pierwszym jest tomik poezji pt. Gronie, nasze gronie opracowany przez E. Rosnera i wydany przez Beskidzkie Towarzystwo Kulturalne w Bielsku-Białej i Komitet Organizacyjny XV TKB. W tomiku tym znalazły się też wiersze członków SLA PZKO: P. Kubisza, H. Jasiczka,

G.Palowskiego, W.Sikory, a wiersz A.Dostala posłużył jako motto całości. Drugim wydawnictwem jest estetyczny Śpiewnik Cieszyński regionalny opracowany przez dobrze znanego w naszym środowisku śpiewaczym prof. Jerzego Drozda, a wydany przez Wydział Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Bielsku-Białej i Wojewódzki Ośrodek Kultury w Katowicach. Zbiorek obejmuje 130 pieśni, z tego 108 zanotowanych przez autora śpiewnika, 4 pieśni zanotowane zostały na naszym terenie / w Gródku, Ligotce Kameralnej, Bystrzycy i Wędryni/. Wyczerpującą recenzję obydwu wydawnictw napisaną przez Daniela Kadłubca zamieszcza październikowy Zwrot w artykule pt. W kręgu kultury beskidzkiej.

Do pojawiających się z okazji jubileuszy szkół broszurek okolicznościowych przybyła w tym roku broszurka wydana przez SRPS przy Dziewięcioletniej Szkole Podstawowej w Suchej Górnej /obecnie Hawierzów 6/ z okazji 50. rocznicy założenia tej szkoły. Broszurkę zatytułowaną Górnosuska jubilatka opracowali absolwenci tej szkoły redaktor Bronisław Bielan i Franciszek Bałon /zdjęcia/ przy współpracy grafika Zwrotu Tadeusza Bergera. Broszura jest kontynuacją okolicznościowych publikacji wydanych w r. 1937 /10. rocznica powstania szkoły wydziałowej/ oraz w roku 1963 z okazji 35. rocznicy otwarcia nowego budynku szkolnego. /W uroczystości otwarcia tego budynku brałem udział osobiście i utkwiał mi w pamięci jeden moment: wśród mówców był także przedstawiciel KPGz Teodor Polák z Łazów, który w swoim przemówieniu podkreślił fakt, że dar 100 tysięcy koron przyznany przez prezydenta republiki T.G.Masaryka na budowę tej szkoły nie jest żadną łaską, ale prawem polskiej ludności, Jak dziś pamiętam, że po przemówieniu T.Poláka przedstawiciele władz ostentacyjnie opuścili trybunę honorową, a wśród zebranych licznie rodziców i sympatyków szkoły odezwały się oklaski. Organizatorzy uroczystości starali

się załagodzić wrażenie przemówienia T. Poláka, który zastępował polskiego posła komunistycznego do Zgromadzenia Narodowego znanego i popularnego Karola Śliwkę i chyba uzgodnił z nim treść swego przemówienia/.

W Prudniku /na Ziemiach Zachodnich/ pojawił się dodatek do organu związku zawodowego włóknarzy pt. Czynem i miłością poświęcony goszczącej tam wycieczce MK PZKO z Datyń Dolnych.

8. ZE STATYSTYKI ZWIĄZKOWEJ

Liczba kół nie ulega od kilku lat zmianom: w powiecie frydecko-misteckim 40, a w powiecie karwińskim 54. Liczba członków podniosła się o 461 do 23 883. Z końcem roku ZG przeprowadził analizę wiekowej struktury członków, która przedstawia się następująco :

Wiek	liczba członków	odsetek
do 19	1 964	8,2 %
20 - 29	4 898	20,5 %
30 - 39	3 499	14,7 %
40 - 49	3 187	13,3 %
50 - 59	4 112	17,2 %
60 - 69	3 148	13,2 %
70 - 79	2 498	10,5 %
nad 80	577	2,4 %
	23 883	100 %

Niższy odsetek członków w grupach średnich /od 30-49 lat/ tłumaczy się tym, że generacja urodzona w latach 1929 - 1938 wyrastała w czasie hitlerowskiej okupacji i nie miała możliwości wdrożyć się do pracy społecznej, a jeśli chodzi o najmłodszych

jej członków to wielu z nich wychowanych w szkole w duchu proletariackiego internacjonalizmu i socjalistycznego patriotyzmu nie nauczyło się odróżniać tych pojęć od kosmopolityzmu albo z wygody czy też z karierowiczostwa zmienia narodowość.

P r a c a o r g a n i z a c y j n a :

a/ o r g a n ó w z w i ą z k o w y c h . Liczba zebrań ZG podana jest na innym miejscu, uzupełniam ją liczbą wyjazdów do Kół - 488, z tego członkowie ZG - 197 wyjazdów, a resztę pracownicy Sekretariatu. Przy ZG pracowało 24 komisji i sekcji /o 3 więcej niż w latach poprzednich/, które spotkały się 150 razy / o 3 mniej niż w latach 1975-77/. Poprawił się kontakt ZG z Komitetami Miejskimi i Obwodowymi dzięki lepszej pracy stałych łączników ZG.

b/ K ó ł . Zarządy MK odbyły 1 404 zebrań / o jedno mniej/, w których wzięło udział 17 336 członków / o 1 999 mniej/. Zebrań członkowskich zwołały Koła 289 / o 56 więcej/ z udziałem 17 392 / o 2 048 więcej/. Najliczniejsze koła istnieją w Trzyńcu Osiedlu /1 315 członków/, Wędryni /761/, Bystrzycy /696/ i Jabłonkowie /546/ w powiecie Frydek-Mistek. W powiecie karwińskim jest ich więcej: w Suchej Górnej /884/, Karwinie Nowym Mieście /848/, Karwinie Mieście /774/, Będowicach Dolnych /627/, Czeskim Cieszeniu Osiedlu /591/, Czeskim Cieszeniu Centrum i Olbrachcicach /po 571 członków/, Stonawie /530/, - zaczyna się wyludniać w wyniku rosnącego wydobycia węgla/. Najmniejszymi Kołami są: w powiecie Frydek-Mistek : Nydek Głuchowa /34/, Rzeka /54/, Mosty Szańce /64/, Tyra /74/, Gnojnik /92/, Łomna Górna /95/ i Kojkowice /96/, zaś w powiecie karwińskim: Żuków Górny /55/, Ostrawa /60/, Datynie Dolne /61/, Grodziszcz /62/, Pietwałd /64/, Bogumin II /68/, Pudłów /73/, Szonychel /86/, Karwina 2 Centrum i Cierlicko Kościelec/po 89/, Hawierzów III i Karwina 2 Solca/po 90/,

Kocobędz /Cz.Cieszyn V - 91/, Mistrzowice /Cz.Cieszyn VI -98/. Wypada zaznaczyć, że niejedno z tych najmniejszych Kół należy do najruchliwszych np. Głuchowa, Datynie i in.

D z i a ł a l n o ś ć o ś w i a t o w a. Koła zorganizowały 465 prelekcji, odczytów i referatów, w których wzięło udział 19 312 słuchaczy / o 85 mniej niż w r. 1977/. 93 wystawy /o 7 mniej/ obejrzało 15 219 osób / aż o 4 867 mniej/. Przeważały wystawy zespołów kobiet /kulinarne i robót ręcznych/. Inne wystawy /Początki Państwa Polskiego, Feliks Dzierżyński, Rocznice SNP, Ludowego Wojska Polskiego itp./sprowadzane z praskiego Ośrodka Informacji i Kultury Polskiej - trafiały do nielicznych świetlic i na tym polu nasze Koła mają szerokie pole działania.

F i l m . Praca z filmem po dwuletnim zastoju znowu się ożywiła: liczba seansów podniosła się o 21 w porównaniu z r. 1977 i wyniosła 86. Liczba filmów pełnometrażowych osiągnęła stan z roku 1975 tzn. 46, podczas gdy w dwu następnych latach wynosiła 0 i 3. Liczba widzów na tych seansach podniosła się nieznacznie /tylko o 1 145 do 7 599/ w r. 1975 liczba widzów wynosiła 13 774/. Filmy sprowadzane przez ZG z praskiego OIKP wyświetlał w Kołach emerytowany pracownik TL Bajka Emil Mrózek, przy czym Koła pokrywały wydatki związane z wyświetlaniem.

W i e c z o r y ś w i e t l i c o w e . Najczęściej stosowaną formą pracy Oświatowej w Kołach - obok prelekcji i zebrani członkowskich - są wieczory świetlicowe. W tym roku było ich 261 z 11 970 uczestników. Oprócz tego Koła zorganizowały 127 świetlic dla dzieci z udziałem 6 725 uczestników i 85 wieczorów w przyrodzie z 3 390 uczestników.

K l u b y p r o p o z y c j i i K l u b y M ł o d y c h . W r. 1978 czynnych było 10 klubów Propozycji, a liczba ich spotkań obniżyła się o 98. Klubów Młodych było 60 / o 1 mniej niż

w roku poprzednim, ale liczba spotkań obniżyła się o 236 do 1733/. Kluby ściśle współpracowały z SZM, a 320 ich członków prowadziło Organizację pionierską w szkołach.

P r a c a z k s i ą ż k ą. W tym ważnym dziale pracy oświatowej Komisja Czytelniczo-Bibliotekarska ZG ściśle współpracowała z Powiatową Biblioteką Ludową w Karwinie, której zastępca dyrektora Halina Molin jest przewodniczącą tej komisji. Komisja organizuje corocznie konkursy czytelnicze dla młodzieży szkolnej. W tym roku w konkursie dla uczniów szkół podstawowych wzięło udział 406 uczniów z 18 szkół oraz 30 uczniów z 6 szkół średnich: wyniki podano na str. 41. Coroczne imprezy w ramach MOKiP omówiono już w poprzednich rozdziałach, dlatego tu ograniczymy się do trzech danych ze statystyki związkowej: 1. Na kiermaszu polskich książek i płyt w Czeskim Cieszynie sprzedano za 27 249 Kčs książek i za 10 144 Kčs płyt. 2. Roczny utarg jednej księgarni w Cz. Cieszynie sprzedającej wyłącznie polskie książki przekroczył w tym roku milion Kčs / dokładnie 1 017 700 .- Kčs, przy czym ceny polskich książek obniżone zostały niemal do połowy. Dane liczbowe o działalności polskich oddziałów bibliotek ludowych podamy ~~niżej~~.

P r a c a P o w i a t o w e j B i b l i o t e k i L u d o w e j. Jak zaznaczono ~~wyżej~~ oraz w zapisach z lat poprzednich Komisja Czytelniczo-Bibliotekarska przy ZG ściśle współpracowała z Powiatową Biblioteką Ludową w Karwinie, czuwając nad tym, aby wszystkie Koła związkowe swą pracę z książką opierały na ścisłej współpracy z Miejscowymi Bibliotekami Ludowymi i ich polskimi oddziałami. Oddziały takie istnieją i pracują we wszystkich gminach, gdzie istnieją Koła PZKO. W niektórych gminach /jak np. w Śmiłowicach i i./ bibliotekarzami obydwu oddziałów /czeskiego i polskiego/ są Polacy/ np. Bielan w Śmiłowicach odznaczony przez Ministerstwo Kultury CSR za owocną i ofiarną działalność w

bibliotece. W materiałach sprawozdawczych na XIII Zjazd Związku na str. 16 i 17 znajdujemy dane statystyczne, które zamieszczamy bez komentarza i zmian merytorycznych :

Liczba polskich oddziałów: Powiat Karwina 43
powiat Frydek-Mistek..... 35

Temat	Rok	Pow. Karwina	Pow. Frydek-Mistek
Stan księgozbioru	1975	122 387 tomów	44 075 tomów
	1976	125 488	44 583
	1977	127 224	52 164
	1978	129 945	57 974
Liczba wypożyczeń	1975	165 960	86 719
	1976	166 200	85 192
	1977	161 806	90 680
	1978	157 258	88 571

LICZBA CZYTELNIKÓW

Rok	Powiat Karwina			Powiat Frydek-Mistek		
	Razem	z tego: do 14	15-19	Razem	do 14	15-19
1975	4 493	1 592	---	3 387	1 523	---
1976	4 402	1 454	100	3 611	1 170	789
1977	4 454	1 371	610	3 634	1 154	905
1978	4 865	1 512	602	3 526	1 177	806

ODSETEK WYPOŻYCZEN

	Rok	Pow. Karwina	Pow. Frydek-Mistek
Literatury naukowej dla dorosłych	1975	30,59 %	21,77 %
	1976	32,40	22,81
	1977	31,48	23,23
	1978	31,98	24,24

Literatury naukowej dla młodzieży	1975	17,19	10,45
	1976	17,42	9,00
	1977	16,52	11,33
	1978	16,23	12,27

Dane te pochodzą z analizy opracowanej przez Powiatową Bibliotekę Publiczną i Naukową w Karwinie.

S c e n a P o l s k a TD. W tym roku wystawiła 6 premier na 202 przedstawieniach, w których wzięło udział 62 681 widzów.

W porównaniu z poprzednim rokiem jest to o 2 premiery i 6 przedstawień mniej, ale o 1 200 widzów więcej.

A oto tabela

Premiera	Autor spektaklu	Jego tytuł
14 styczeń	L.A.Dmuszewski	Szkoda wąsów
25 luty	S.M.Sokol	Zjazd rodzinny
15 kwiecień	C.Goldoni	Awantura w Chioggi
24 czerwiec	E.Bryll K.Gaertner	Przygody rozbójnika Rumcajsa
30 września	J.P.Gawlik	Egzamin
11 listopad	A.Arbuzow	Ten miły stary dom

Jak corocznie każde z tych przedstawień powtarzane było w ponad

20 naszych miejscowościach dla stałych abonamentów spośród członków MK PZKO.

S z k o l n e z e s p o ł y t e a t r a l n e. Liczba zespołów teatralnych w szkołach obniżyła się z 15 do 13, ale liczba przedstawień została bez zmiany: 19. Na liczbę tę składa się 10 premier i 4 repryzy przedstawień pełnospektaklowych oraz 3 premiery i 2 repryzy rewii szkolnych. W repertuarze teatrów szkolnych najczęściej pojawiały się w ostatnich latach: J.Ch. Andersena Królowa śniegu, J.Skowrońskiej Mały Chopin oraz W. Przeczka Przygoda na śniegu i Fałszywy brylant. W tradycyjnym konkursie zrezygnowano w tym roku z ustalenia kolejności zespołów, oceniając i nagradzając aktywność szkół biorących udział w konkursie.

Z e s p o ł y t e a t r a l n e K ó ł. Liczba zespołów teatralnych Kół wykazuje nieznaczne tylko wahania: w roku 1978 wynosiła 44 z 609 członkami, co jest o 1 zespół i 108 członków mniej niż w r. 1977. Zespoły te wystawiły 19 premier i 20 repryz sztuk całowieczorowych oraz 72 premier i 55 repryz sztuk jednoaktowych i małych form scenicznych, tzn. 166 przedstawień w ciągu roku - w roku poprzednim przedstawień było 190. W wyniku dążenia KTŻS do unowocześnienia repertuaru i form pracy teatralnej powstają w niektórych kołach kabareciki, które pracują niesystematycznie. Z e s p o ł y t a n e c z n e. Było ich w tym roku 24, odbyły 653 próby i 153 występy, liczyły 355 członków. W porównaniu z rokiem poprzednim było to mniej: o 1 zespół, 166 prób, 24 występy i 30 członków. Materiały Komisji Tanecznej ZG stwierdzają, że ruch taneczny utrzymuje się na dobrym poziomie.

S e k c j a A k a d e m i c k a J e d n o ś ć. Dane statystyczne świadczą o pewnego rodzaju konsolidacji pracy SAJ i ożywieniu jej pracy w porównaniu z rokiem poprzednim. Zarząd zebrał się

6 razy /1977 - 4/, w walnym zebraniu wzięło udział 40 członków /1977 tylko 15/, liczba spotkań wakacyjnych nie uległa zmianie /19/, podniosła się jednak liczba ich uczestników z 720 do 750. Z e s p o ł y K o b i e t . Statystyka związkowa wykazuje sta-
ły wzrost aktywności tych najaktywniejszych zespołów w pracy
związkowej. Wzrosła liczba zespołów w Kołach z 85 do 90, liczba
spotkań z 700 do 950, liczba zebrań Komisji ds. tych zespołów
przy ZG z 10 do 11 i liczba prelekcji ze 110 do 118. Bez zmia-
ny pozostaje liczba odpraw kierowniczek zespołów - 3 z udziałem
175 / o 10 więcej niż w r. 1977/. W dwu ekskursjach zorganizo-
wanych przez Komisję ZG wzięły udział 94 aktywistki / o 4 więcej
niż przed rokiem/.

Z e s p o ł y a r t y s t y c z n e ZG. W uzupełnieniu danych
z rozdziału o tych zespołach podajemy tabelkę porównawczą:

ZESPÓŁ	Stan członków 1978 -/1977/		Liczby prób 1978 /1977/		i występów kraj. w PRL	
ChNP	40	/43/	38	/42/	7	/5/ 7 /6/
Hasło	49	/49/	73	/80/	11	/21/ 4 /1/
Olza	52	/55/	78	/73/	13	/27/ 11 /0/
Górniki	100	/105/	141	/118/	20	/15/ 1 /6/
Rytmika	56	/60/	76	/80/	2	/9/ - /-/

TL Bajka - zespół zawodowy - dane statystyczne podano na
str. 24.

P o l a c y w s p o ł e c z e ń s t w i e Ś l ą s k a G i e -
s z y ń s k i e g o . Ten "statystyczny" rozdział zakończymy
kilku danymi zaczerpniętymi z artykułu pracowników opawskiego
oddziału Czechosłowackiej Akademii Nauk pod obok podanym tytułem
opublikowanego w sierpniowym numerze Zwrotu. Artykułu zapowie-
dzianego w kwietniu roku 1976 w artykule Gabrieli Sokolové

pt. "Problematyka narodowościowa w świetle współczesnych badań".
Stan liczbowy Polaków według urzędowych spisów ludności przedstawia się następująco:

Spis ludności	Polacy w CRS	W powiatach Fr.-M i Karw.	% ogółu mieszk.tych powiatów
1950	71 118	54 548	18,6%
1961	66 770	59 211	14,7%
1970	64 074	56 527	11,8%

Statystyka wykazuje, że liczba Polaków na wsi maleje znacznie szybciej niż w miastach. W roku 1970 już tylko cztery wioski w powiecie Frydek-Mistek wykazują większość Polaków : Koszarzyska - 59,5%, Milików - 58,5%, Gródek - 56,4% i Wędrzynia 50,8%, W powiecie karwińskim już żadna wioska nie ma polskiej większości. Liczba Polaków w miastach tych powiatów przedstawia się następująco : Karwina - 10 241, Trzyniec - 7 050, Hawierzów - 4 666, Czeski Cieszyn - 3 626, Jabłonków - 2 910, Orłowa - 2 336, przy czym większość tych Polaków zamieszkuje stare, wyludniające się dzielnice, a w dzielnicach nowobudowanych przeważa ludność napływowa.

Spada odsetek polskich dzieci i młodzieży przy równoczesnym podnoszeniu się odsetka Polaków w wieku emerytalnym.

Rok	Odsetek Polaków w wieku		
	do 14 lat	15 - 49 lat	ponad 50 lat
1930	28,18 %	53,63 %	18,19 %
1950	21,20 %	55,00 %	23,80 %
1961	21,10 %	47,60 %	31,30 %
1970	16,12 %	49,92%	33,96 %

Również przyrost naturalny Polaków jest niższy niż przeciętna okręgu - 9, 3 /1000 mieszkańców/. U Polaków odsetek ten stanowił w r. 1950 13,1 na 1000 Polaków, ale w r.1961 już tylko 4,9, a w r. 1970 - 6,1/1000. Jest to wynik m.i. mieszanych małżeństw, których liczba po drugiej wojnie światowej raptownie rośnie. Wynik spisu ludności w roku 1970 wykazuje u mężczyzn-Polaków: 68% żon narodowości polskiej, 28,4% narodowości czeskiej, 2,2% Słowaczek oraz 0,9% innej narodowości. U Polek odsetek mężów Polaków wynosił tylko 55,8%, reszta miała mężów innej narodowości - przede wszystkim Czechów. W r. 1930 liczba mieszanych małżeństw wynosiła tylko 17%, zaś w latach 1950-1974 spośród 29923 małżeństw zawartych przez Polaków w CRS tylko 10 162 /tj.34%/ było małżeństw polskich zaś resztę czyli 66% stanowiły małżeństwa mieszane. Przy czym w trzech ostatnich latach tego okresu /1972-74/ 67,1% Polaków ożeniło się z nie-Polkami i aż 72,4% Polek wyszło za mąż za nie-Polaków. Ten stan ma decydujący wpływ na kurczenie się liczby Polaków w CSR. Potwierdzają to dane statystyczne, z których autorzy omawianego artykułu przytaczają przykładowo: w latach 1966-70 urodziło się 5 121 dzieci, które otrzymały polską narodowość. Ich ojcami w około 60% są Czesi i już połowa tych dzieci w spisie ludności w r.1970 figuruje jako Czesi. Nieco pomyślniejsza jest sytuacja, kiedy ojciec jest Polakiem, ale takich małżeństw jest o wiele mniej. Autorzy artykułu konkludują: " Podsumowując należy stwierdzić, że właśnie niekorzystny skład wiekowy, niski przyrost naturalny, a zwłaszcza rosnąca liczba mieszanych małżeństw powoduje zmniejszanie się liczby Polaków w Czechosłowacji."

W zakończeniu artykułu autorzy stwierdzają, że za 8 lat od ostatniego spisu ludności w statystyce można stwierdzić poważne zmiany. /I tak np. na dzień 1.12.1976 stan Polaków w Czechosłowacji

wynosi 78 000, z tego w CSR 76 000, Wynika stąd, że w CSR w latach 1970-76 przybyło 12 tysięcy /tzn. 18%/ osób narodowości polskiej. Ten znaczny przyrost nastąpił w wyniku dużego napływu pracowników z PRL / w ramach umów międzynarodowych/ zwłaszcza w okręgach północnomorawskim i wschodnioczeskim. Podniósł się również przyrost naturalny. Dokładny bilans będzie można jednak sporządzić dopiero po przeprowadzeniu kolejnego spisu ludności / w r. 1980 - AK/.

9. PZKO A INNE ORGANIZACJE

a/ K r a j o w e . Jak już niejednokrotnie zaznaczono w zapisach z poprzednich lat. PZKO ściśle współpracuje z organami i organizacjami KPCz, której kierowniczą rolę bez zastrzeżeń uznaje i respektuje. Zgodnie z programem partii i jej uchwałami ZG, Komitety Miejskie i Obwodowe oraz zarządy MK dążą do zacieśniania współpracy i współżycia członków Związku z współobywatelami innych narodowości oraz do aktywnego udziału we wszystkich akcjach, które mają na celu utrwalanie i umacnianie ustroju socjalistycznego. Przykłady znajdują się w wielu miejscach tego zapisu szczególnie w rozdziałach piątym i szóstym. Niestety - dla Związku i całego społeczeństwa polskiego w CSRS - działalność ta jest jednym z czynników przyspieszających asymilację, tym bardziej że nie zawsze i nie wszędzie ta działalność spotyka się z należyłą oceną i uznaniem. Oficjalnie i od święta tak, ale na codzień - różnie bywa. Takie jest jednak życie i na to nie ma rady. Wszelkie próby izolowania się, zasklepiania się we własnym kółku skazane są na niepowodzenie. Inaczej być nie może, ponieważ takie próby służą przede wszystkim tym, którym socjalizm i postęp społeczny są solą w oku.

b/ Z a g r a n i c z n e . O tym, że ani partia, ani nasze władze

nie mają na celu wynaradawiania nas świadczy pełna swoboda korzystania z dóbr kulturalnych naszego narodu. Możliwości są nieograniczone: kursy polonijne, wycieczki krajoznawcze, zawieranie umów o przyjaźni i współpracy z organizacjami kulturalnymi w PRL. Korzysta z tych możliwości ZG, jego sekcje i komisje /szczególnie SLA, ZSM, KTŻS, KNE/ zespoły artystyczne ZG i niektóre Koła Miejscowe / Skrzeczoń, Bogumin, Sucha Górna, Błędowice, Datynie, Bystrzyca i in/. Liczba Kół korzystających z tych możliwości jest ograniczona, a ich wykorzystanie dla ożywienia działalności związkowej i podnoszenia uświadomienia oraz dumy narodowej minimalne.

TL Bajka kontynuowała współpracę ze środowiskiem serbołużyckim w Niemieckiej Republice Demokratycznej. Kontakty te, zapoczątkowane w r. 1967 Robotkiem Atomkiem, wznowione zostały w r. 1975 Tygrysem Pietrkiem i w tym roku Awanturą w Pacynkowie wystawioną dla dzieci serbołużyckich w ich ojczystym języku /przekład Wilhelma Przeczka/.

10. Z ŻYCIA KÓŁ

Dane z poprzednich rozdziałów uzupełnimy tu niektórymi wiadomościami o ciekawszych imprezach poszczególnych Kół. Wiadomości te pochodzą z prasy i materiałów ZG.

W z o r o w e K o ł a 30- l e c i a . W lutym odbyła się w Domu Kultury w Czeskim Cieszynie uroczystość poświęcona 30. rocznicy wydarzeń lutowych, na której przedstawiciele ZG wręczyli kołom dyplomy z tytułem Wzorowe Koło 30-lecia PZKO przyznanym we współzawodnictwie Kół w jubileuszowym roku Związku. Są to Koła:

Bogumin I	Bogumin III Skrzeczoń	Bukowiec
Bystrzycy	Cierlicko Centrum	Cierlicko-Kościelca
Czeski Cieszyn-Centrum	Cz. Cieszyn - Sibica	Cz. C. Żuków Dolny

Cz. Cieszyń Kocobędz	Cz. C. Ligota	Gnojnik
Guty	Gródek	Hawierzów-Bzędowice
Datynie Dolne	Sucha Górna	Szumbark
Jabłonków	Nawsie	Karwina Łąki
Ligotka Kameralna	Lutynia Dolna	Łomna Dolna
Orłowa Łazy	Orłowa Poręba	Orłowa-Lutynia
Rychwałd	Trzyniec Kanada	Trzyniec Osiedle
Wędrynia		

Przeglądając wykaz odznaczonych Kół stwierdzamy, że obejmuje on Koła, z którymi spotykamy się na różnych miejscach tej kroniki. Jest to zrozumiałe, ponieważ jednym - ale nie jedynym - kryterium współzawodnictwa była aktywność Koła. Za to inne kryteria /sprawozdawczość, czyn społeczny, systematyczny udział w życiu środowiska/ zadecydowały o tym, że tytułu nie przyznano niektórym kołom, które by nań zasługiwały ze względu na swoją aktywność. **G r e k i i P r e z e n t a c j e**. MK Bystrzyca kontynuowało w tym roku rozpoczętą we wrześniu poprzedniego roku 1977 serię imprez pod nazwą GREKI /GRóń i fonoTEKA/. Na temat GREK i następujących po nich PREZENTACJI pisze w zwrotowskiej rubryce Horyzonty Młodych B.Łoboda /Zwrot nr 5/78 str. 38 i 39 oraz nr 2/79 str. 27/. Z obydwu notatek wyłania się obraz nowych i ciekawych imprez, pozwalających optymistycznie patrzeć w przyszłość. Greki i Prezentacje są przykładem "dobrej roboty" jednego z kół poszukujących atrakcyjnych form pracy.

D a t y n i e D o l n e. Inny przykład - częściej stosowanych form - mieliśmy w MK Hawierzów Datynie Dolne. Otóż to Koło /jedno z najmniejszych kół związkowych/ z powodzeniem kontynuowało współpracę z towarzystwami w PRL, mianowicie z Zakładem Przemysłu Bawełnianego FROTEX w Prudniku i Kołem Starych Gdynian w Gdyni. W kole tym są członkami rodacy datyńscy, którzy w okresie

międzywojennym wyemigrowali do Polski i należeli do budowniczych portu gdyńskiego. Jednym z nich był inż. Józef Kiedroń, którego imieniem nazwano jedną z ulic Hawierzowa /na wniosek datyńskiego Koła PZKO/.

J u b i l e u s z e c h ó r ó w . Jak corocznie i w tym roku kilka zespołów śpiewaczych obchodziło okrągłe rocznice swej działalności. 29 kwietnia w Klubie PZKO w Czeskim Cieszynie obchodził 25-lecie swego powstania i 15-lecie współpracy z ChNP sekstet żeński MK Górna Sucha Melodia. Założony w Suchej Górnej przez zasłużoną działaczkę na polu śpiewactwa Martę Bury kontuuje swoją chlubną działalność pod kierownictwem Wandy Miech. W jubileuszu wzięli udział liczni goście z przedstawicielami Konsulatu Generalnego PRL, ZG i ZŚM PZKO oraz ChNP i innych chórów. Sierpniowy Zwrot zamieszcza na ostatniej stronie okładki kolorowe zdjęcie małego zespołu śpiewaczego z Mostów k.Jabłonkowa Przełęczanki. Z komentarza do tego zdjęcia na 64 str. numeru dowiadujemy się, że powstał on przed 5 laty w mosteckiej DSP z inicjatywy nauczycielki tej szkoły Haliny Niedoba. Po ukończeniu szkoły w Mostach dziewczęta dojeżdżały do szkół średnich w Czeskim Cieszynie, ale pracy w zespole nie przerwały. Zbierały się i zbierają nadal w mieszkaniu kierowniczkii zespołu, ćwiczą i swymi występami urozmaicają imprezy własnego Koła i innych Kół. Rzadki wypadek kontynuowania pracy zespołu szkolnego po ukończeniu szkoły - z reguły zespoły takie rozpadają się po ukończeniu szkoły.

11 listopada w górnosuskim Domu Kultury Kopalni Gottwald odbyła się impreza pod wiele mówiącą nazwą Rewia Jubilatów. Pięć zespołów pracujących w tym Kole obchodziło swoje jubileusze: Melodia /ta sama co wyżej/, Gama i zespół taneczny święciły 25-lecie swej działalności, chór żeński Tęcza - 15-lecie a Robinsonki -

10-lecie. Niewiele Kół związkowych może się wykazać taką liczbą zespołów.

19 listopada obchodziły 50. rocznicę swego powstania dwa chóry mieszane: w Oldrzychowicach pod Jaworowym i w przygranicznych Piotrowicach. Oldrzychowicki chór założył w 1928 r. ówczesny kierownik miejscowej szkoły, Jan Szczepański, a po nim przejął batutę Wilhelm Pustówka. Po wojnie chór prowadzili: Edward Fikoczek, Gustaw Tacina, Jan Macura, Franciszek Suchy, Władysław Młynek i Jerzy Kaleta. W Piotrowicach powstał w tym samym czasie chór mieszany Hejnał pod kierownictwem nauczyciela Józefa Wojaczka. Po nim chór prowadzili: Alojzy Chroboczek, Antoni Pawlita, Teofil Molinek, a po wojnie Rudolf Wójcik, Leon Janiurek, Erwin Masłowski i Jan Krótki.

K o ł o g i g a n t . Tak można by nazwać MK w Trzyńcu-Osiedlu liczące 1 303 członków. Na temat tego Koła w kwietniowej rubryce Zwrotu Penetrując teren znajdujemy szczegółową relację Hali-ny Kowalczyk. W relacji tej autorka cytuje opinie przewodniczącego MK FN Viléma Skalki, przewodniczącego Koła Emila Śliwki, przewodniczącego Klubu Młodych Czesława Kubińskiego, Wandy Chlup z Zespołu Kobiet oraz dane z dokumentacji Mieczysława Sumery, przewodniczącego Komisji Gospodarczo-finansowej Koła i dochodzi do wniosku, że "działalność Koła oceniana jest wprawdzie bardzo pozytywnie - we współzawodnictwie Kół PZKO organizowanym przez ZG uzyskało tytuł Wzorowe Koło XXX-lecia PZKO - ale Koło to stać jeszcze na więcej!". P tym, że je naprawdę stać na więcej świadczy relacja GL z dnia 30.11 o walnym zebraniu Koła, które odbyło się 26.11. i na którym przewodniczący stwierdził, że Koło znacznie się zaktywizowało, A sprawozdawca kj stwierdza: "Zaskoczył przyjemnie końcowy program kulturalny w wykonaniu zespołów Koła" i wymienia te zespoły : gitarzyści, kwintet

muzyki klasycznej pod kierownictwem Tadeusza Szwarca, dziewczęce zespoły taneczne Sabinki /balet jazzowy/ i Uśmiech/ tańce ludowe oraz śpiew solowy/. Relację kończy stwierdzeniem "w Trzyniecu Osiedlu coś się dzieje, dzieje się dobrze, a na pewno będzie jeszcze lepiej!".

11. Z ŻYCIA AKTYWISTÓW

18 stycznia obchodził 70, rocznicę urodzin emerytowany nauczyciel Rudolf W o j n a r znany na całym terenie jako dyrygent dawnego chóru męskiego Echo, jednego z czołowych chórów męskich międzywojennego dwudziestolecia i pierwszych lat powojennych.

/Obecnie Echo połączyło się z frysztackim /Karwina1/ Hejnałem/.

24 stycznia nasza prasa przypomniała 130. rocznicę urodzin autora zaolziańskiego hymnu Płyniesz Olzo i Pamiętnika starego nauczyciela Jana Kubisza. Rocznicy tej poświęcony jest artykuł Jana Brody w sierpniowym numerze Zwrotu pt. Pod gnojnicką lipą. Przy lekturze tego artykułu przypomniało mi się pytanie wielu miejscowych Polaków : Dlaczego autor zbioru wierszy z r. 1902 pt. Z niwy śląskiej został nie zauważony przez polską krytykę literacką, skoro współczesnego mu Petra Bezruča czeska krytyka literacka kreowała na jednego z czołowych czeskich poetów przełomu XIX i XX wieku ?

7.2. przypomnieliśmy sobie 75. rocznicę urodzin prof. Józefa B a d u r y, czołowego działacza Polskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej i Siły zamordowanego - podobnie jak setki działaczy społecznych z naszego terenu - przez okupantów hitlerowskich.

29.2. w pełni sił i energii życiowej obchodził swoje 70. urodziny inny były profesor orłowskiego gimnazjum, Emanuel G u z i u r. Naszemu społeczeństwu jest znany jako działacz na polu śpiewactwa.

W przeciwieństwie do prof. Badury cała jego działalność nacechowana była nacjonalizmem, co było głównym powodem jego rezygnacji z pracy w aparacie ZG PZKO i przeniesienia się w r. 1953 do prawobrzeżnego Cieszyna.

16.3. przypomnieliśmy sobie 130. rocznicę urodzin Pawła O s z e l - d y urodzonego w Nieborach, jednego z polskich działaczy okresu Wiosny Ludów więzionego na Szpilbergu w Brnie.

18.3. obchodził 60. rocznicę urodzin dr Józef O n d r u s z z Darkowa, nieustrudzony zbieracz przysłów i opowiadań ludowych, jeden z najaktywniejszych i najstarszych /stażem/ członków Sekcji Folklorystycznej ZG. Jest autorem dwu zbiorów przysłów śląskich, czterech wydań Godek śląskich, Śląskich opowieści ludowych, Prozy ludowej górników karwińskich i pracy doktorskiej na temat Proza ludowa Śląska Cieszyńskiego w latach 1845-1970. Za tę ostatnią pracę uzyskał w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu tytuł doktora. Jest stałym współpracownikiem Zwrotu, Głosu Ludu, Gazetki Pioniera. Jego przysłówia znalazły się w trzytomowej - Nowej księdze przysłów, a jego teksty gwarowe cytowane są w Słowniku gwar polskich .

W majowym Zwrocie Kazimierz Santarius w artykule pt. Racjonalizator kreśli sylwetkę 42-letniego technika Kopalni 9 Maja w Stonawie Tadeusza K a l i s z a z Olbrachcie.

2 kwietnia zmarł w Cieszynie w 72. roku życia Karol P r y m u s profesor Technikum Mechaniczno-Elektrycznego w Cieszynie rodem z Będowic. W międzywojennym dwudziestoleciu był nauczycielem szkół wydziałowych w Ostrawie i Lutyni Dolnej. Swoim stronom rodzinnym pozostał wierny, po objęciu pracy w PRL był stałym współpracownikiem i aktywnym członkiem SLA pionu malarskiego. 18 kwietnia zmarł w Górnej Suchej w 63. roku życia Zygmunt P i e t r a s z e k członek i aktywista tamtejszego MK PZKO, zasłużony dyrygent miejscowych chórów.

13 maja miłośnicy teatru amatorskiego pożegnali Henryka F a j e, zasłużonego działacza teatralnego w MK w Mistrzowicach i w KTŻS przy ZG PZKO. Zmarł w 62. roku życia.

W czerwcu zmarł w 63 roku życia Bogumił G o j, popularny i lubiany działacz społeczny, który w latach 1952 - 62 pełnił funkcję sekretarza a następnie przewodniczącego ZG.

5 lipca obchodził w gronie rodziny 60. rocznicę urodzin Eugeniusz S u c h a n e k, który "należy do najcharakterystyczniejszych postaci w naszym życiu kulturalnym, społecznym i politycznym", jak słusznie stwierdza lipcowy Zwrot w jubileuszowej, wyczerpującej choć zwięzłej notatce na str. 63. Od siebie mogę dodać, że jest przykładem działacza społecznego, który wyszedł ze środowiska robotniczego i nigdy się temu środowisku nie sprzeniawierzył. Do końca swej działalności został skromnym człowiekiem, odważnym i bezkompromisowym działaczem politycznym.

26 sierpnia obchodził 60. rocznicę urodzin Józef F i r l a ze Stonawy, znany i zasłużony dyrygent kilku chórów PZKOwskich / w Stonawie, Łąkach, Mostach, Gnojniku/, wieloletni członek a od r. 1967 przewodniczący ZŚM ZG PZKO.

7.12. obchodził swoje abrahamowiny następca Józefa Firli w funkcji przewodniczącego ZŚM inż. Alojzy K a l e t a, jeden z tych którzy potrafią pogodzić pracę zawodową z pracą społeczną, i jeden z coraz rzadziej dziś spotykanych pracowników społecznych, którzy nie pytają, ile im za tę pracę zapłacą. Jest technologiem w hucie WSRP w Trzyńcu, gdzie mu przyznano honorowy tytuł Najlepszy pracownik HT. Przy tym znajduje czas na prowadzenie trzech chórów /żeńського, mieszanego i męskiego/ w Czeskim Cieszynie i pracę w Plenum ZG PZKO. Wszystkie obowiązki związane z tymi funkcjami pełni wzorowo, o czym może świadczyć fakt, że ZG PZKO przyznał mu najwyższe odznaczenie związkowe odznakę Zasłużony

dla Związku, a ZG PZChIO w Warszawie Złotą Odznakę.

12. Z A K O Ń C Z E N I E

Redaktor Głosu Ludu w pierwszym numerze Zwrotu z r. 1979 tak charakteryzuje rok 1978: " Spuścizna ubiegłego roku w zakresie groźnych dla pokoju problemów zmusza do zamyślenia. Budzi optymizm jedność i zwartość krajów socjalistycznych Układu Warszawskiego w konsekwentnym ich dążeniu do utrwalania odprężenia, bezpieczeństwa i wszczęcia kroków na drodze do odzbrojenia. Wykazała to jednoznacznie odbyta w dniach 22 i 23 listopada narada Doradczego Komitetu Politycznego Państw Stron Układu Warszawskiego w Moskwie. Pod koniec roku zarysowała się poprawa w klimacie stosunków radziecko-amerykańskich, co pozwala oczekiwać zakończenia rokowań w sprawie podpisania układu SALT 2. Stosunkowo bogaty był rok ubiegły w zakresie poszerzenia dwustronnych kontaktów i współpracy między krajami socjalistycznymi i kapitalistycznymi. Nie ruszyła z miejsca sprawa rozwiązania problemu cypryjskiego, nie gwarantują pokoju na Bliskim Wschodzie ani uzgodnienia Camp David, ani separatystyczny układ pokojowy egipsko-izraelski... Niepokoi, że powstały nowe ogniska konfliktów zbrojnych. Na Półwyspie Indochińskim - na granicy kambodżańsko-wietnamskiej i chińsko-wietnamskiej, w Afryce - starcia między Ugandą a Tanzanią, niebezpieczeństwo dla Ameryki Łacińskiej stanowi rozwój sytuacji w Nikaragui i in." Przechodząc do omówienia zadań nowego roku 1979 red. Chrząszcz stwierdza: " Znaczenie zasadnicze dla życia naszego kraju, a tym samym dla działalności PZKO, mieć będzie sytuacja i klimat wewnętrzny w naszym kraju i w krajach socjalistycznej wspólnoty..." /Zwrot nr 1/79 str. 2 i 3 /.

Sekretarz ZG Henryk Szmeja w tym samym numerze Zwrotu w artykule

pt. Pod znakiem sukcesów i nowych zadań stwierdza:" Rok 1978 był kolejnym dobrym rokiem w działaniu związkowym", a na poparcie swego twierdzenia przytacza fakty i liczby z działalności Związku w roku 1978.

Kronikarz starał się fakty i liczby przedstawić i skomentować w kolejnym zapisie kronikarskim, który przekazuje swojemu następcy dr. Józefowi Macurze z życzeniami pomyślnej pracy nad kontynuacją kroniki związkowej.

W O zwolnieniu z obowiązków kronikarza poprosił ze względu na wiek i stan zdrowia i pamięci./

Adolf KUBECZKA

T R E Ś Ć

1. Sytuacja społeczno-polityczna	1
2. Działalność organów związkowych	3
Sekretariat i budżet Związku	5
Komitety Miejskie i Obwodowe	6
3. Komisje i sekcje ZG	7
Komisja do spraw Oświaty	7
Komisja Teatralna i Żywego Słowa	10
Komisja ds. Młodzieży Związkowej	10
Komisja Czytelniczo-Bibliotekarska	12
Sekcja Folklorystyczna	13
Zrzeszenie Śpiewaczo-Muzyczne	13
Komisja Taneczna	14
Komisja Zespołów Kobiet	15
Sekcja Akademicka Jedność	16
Klub Nauczycieli Emerytów	17
Klub Medyków	17
Komisja ds. Organizacji	17
Komisja ds. Współpracy ze Szkołą	18
Komisja Budowy Świetlic	19
Komisja ds. Nauki	19
Sekcja Historyczna	20
Sekcja Literacko Artystyczna	20
4. Zespoły ZG	21
a/ Chór Nauczycieli Polskich	21
b/ Chór męski Hasło	22
c/ ZPiT Olza	22
d/ ZPiT Górnik	23
e/ Dziecięcy Zespół Baletowy Rytmika	23
f/ Teatr Lalek BAJKA	24

5. Ważniejsze imprezy i akcje związkowe	24
6. Kursy i konkursy	37
7. Wydawnictwa	41
Zwrot	41
Inne	46
8. Ze statystyki związkowej	48
9. PZKO i inne organizacje	58
10. Z życia Kół	59
11. Z życia aktywistów	63
12. Zakończenie	66